

Välisüliõpilaste majanduslik mõju

Eesti tööturul osalemine 2019/2020

Läbiviijad: Kadri Rootalu, Kaja Sõstra, Tõnu Raitviir (Statistikaamet)

**EESTI
STATISTIKA**

Tellijaja: Haridus- ja Noorteamet

Tellijaja esindaja: Eero Loonurm (Kõrghariduse rahvusvahelise turunduse juht)

HARIDUS- JA NOORTEAMET

Uuringu valmimist toetas programm „Dora Pluss“, mida viiakse ellu Euroopa Regionaalarengu fondi kaudu ning Euroopa Liidu struktuuritoetuste abil. Üks „Dora Pluss“ programmi tegevustest on Eestis õppimise ja töötamise võimaluste tutvustamine kaubamärgi „Study in Estonia“ raames. Tegevuse elluvijaks on Haridus- ja Noorteamet ning partneritena on tegevusse kaasatud Eesti kõrgkoolid.

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti
tuleviku heaks

SISUKORD

Sisukord	3
Sissejuhatus	4
Metoodika	6
Eesti Hariduse infosüsteemi andmed	6
Töötamise registri andmed	7
Tulu- ja sotsiaalmaksu deklaratsioonide andmed	9
Elamislubade ja töölubade registri andmed	11
Tulemused	11
Sugu	14
Haridusaste	15
Õpingute finantseerimise viis	17
Õppeasutus	19
Õppevaldkond	23
Elukohariik	28
Ettevõtte tegevusala	31
Ettevõtte omandivorm	37
Amet	39
Töötamine eriolukorra ajal	43
Kokkuvõte	44

SISSEJUHATUS

Eesti ülikoolides õppivate välisüliõpilaste arv ja päritolu on teemad, mis on viimastel aastatel olnud avalikkuse tähelepanu keskpunktis. Õppeaastal 2019/20 õppis siinsetes ülikoolides tasemeõppe välisüliõpilasi rohkem kui kunagi varem: 5520 üliõpilast 5528 õppekohal. See tähendab viimase kümne aasta jooksul välisüliõpilaste arvu viiekordistumist¹. Samal ajal on seoses muudatustega rahvastiku struktuuris vähenenud kohalike üliõpilaste arv, mille tulemusena välisüliõpilased moodustasid 2019/20 õppeaastal 12% siinsetes ülikoolides õppivatest üliõpilastest. Tegemist on näitajaga, mis täidab Eesti kõrghariduse rahvusvahelise tutvustamise strateegias aastaks 2020 püstitatud 10% eesmärki².

Koos välisüliõpilaste arvu suurenemisega on muutunud ka välisüliõpilaste päritoluriikide nimekiri. Kuigi endiselt on välisüliõpilaste seas kõige enam Soomest pärit üliõpilasi (ligi veerand kõigist Eesti ülikoolide tasemeõppe välisüliõpilastest) on 2019/20 õppeaastal suurima välisüliõpilaste arvuga riikide hulka lisandunud mitmeid Aasia riike. Seejuures eelistavad erinevate maailmajagude tudengid veidi erinevaid õppeastmeid ja erialasid. 2019/20 õppeaastal olid populaarseimad ärianduse, halduse ja õiguse erialad, seda eriti bakalaureuse- ja magistriõppe välisüliõpilaste seas. Põhjalikuma ülevaate välisüliõpilaste valikutest aastatel 2005-2017 leiab Haridus- ja teadusministeeriumi koostatud aastaanalüüsist³. Ülevaateid ja poliitikaanalüüse siinsete välisüliõpilaste õpingutest, toimetulekust ja probleemkohtadest koostavad regulaarselt ka Haridus- ja noorteamet^{4,5,6}, Riigikontroll⁷ ning mõttekoda Praxis^{8,9}.

Kuna välismaise päritoluga üliõpilaste arv on aastate jooksul Eestis kasvanud nii arvuliselt kui ka tänavapildis, siis on kerkinud küsimusi, kas Eesti ülikoolides ikkagi õpivad meile kõige kasulikumate erialade välisüliõpilased ja millised on nende valikud pärast õpingute lõpetamist. Eestist lahkujad saavad olla kaubamärgisaadikud nii ülikoolile kui ka Eesti riigile, Eestisse jääjate osas on

¹ Piliste, K. (2020). Kraadiõppe välistudengite statistika 2019/2020. <https://archimedes.ee/blog/kraadiõppe-valistudengite-statistika-2019-2020/>

² Sihtasutus Archimedes (2015). Eesti kõrghariduse rahvusvahelise tutvustamise strateegia. <http://archimedes.ee/wp-content/uploads/2016/05/KH-rahvusvahelise-tutvustamise-strateegia.pdf>

³ Leppik, M. (2020). Kutse- ja kõrgharidusõpingud lõpetanute edukus tööturul 2018. Tartu: Haridus- ja Teadusministeerium. https://www.hm.ee/sites/default/files/edukus_tooturul_2020_1.pdf

⁴ Loonurm, E. (2020). International Student Barometer 2019: Välisüliõpilased Eestis ja maailmas. Tartu: Sihtasutus Archimedes. <https://archimedes.ee/wp-content/uploads/2020/06/International-Student-Barometer-2019.-V%C3%A4lis%C3%B5pilased-Eestis-ja-maailmas.pdf>

⁵ EKKA (2019). Välisüliõpilaste õppimine ja õpetamine Eesti kõrgkoolides. Hindamisaruanne. http://ekka.archimedes.ee/wp-content/uploads/Temaatilise_hindamise_aruanne_2019.pdf

⁶ Piliste, K. (2020). Kraadiõppe välistudengite statistika 2019/2020. <https://archimedes.ee/blog/kraadiõppe-valistudengite-statistika-2019-2020/>

⁷ Riigikontroll. (2019). Kõrgharidusreform ja tööjõuvajadused. https://www.eurosai.org/handle404?exporturi=/export/sites/eurosai/.content/documents/audit/14422_RKTR_2489_2-1.4_2237_001-2.pdf

⁸ Haaristo, H-S., Kirss, L., Leppik, C., Mägi, E., Haugas, S. (2017). Eesti üliõpilaste eluolu 2016: rahvusvahelise üliõpilaste uuringu EUROSTUDENT VI Eesti analüüs. Tallinn: Poliitikauuringute Keskus Praxis.

⁹ Haaristo, H-S. (2014). Välisüliõpilased Eestis – kas vajame neid ka tööturul? – Poliitikaanalüüs nr 2. Praxis.

peamine küsimus nende rakendamises Eesti tööjoturul. Millistesse valdkondadesse aga välisüliõpilased peamiselt tööle jäävad? Kas Eesti jaoks olulised valdkonnad saavad välisüliõpilastest piisavalt täiendust? Milline on nende maksutulu?

Eelnevast tulenevalt on käesoleva analüüsi eesmärgiks selgitada välja, kas ja kuidas on välisüliõpilased seotud Eesti tööturuga õppeaastal 2019/20. Võrdlusena tuuakse välja ka kahe varasema õppeaasta andmed. Otsitakse vastust küsimusele, kui paljud välisüliõpilased Eestis õppimise ajal töötavad ja kui palju maksudena Eesti ühiskonda panustavad. Võrdlusena antakse õpingute ajal töötamise ja makstud maksude andmed ka kohalikele üliõpilastele ning Eestis tööloaga viibivatele töötajatele. Lisaks õppivatele välisüliõpilastele vaadatakse ka viimastel aastatel Eestis õpingud lõpetanud välisüliõpilasi. Selgitatakse välja, kui paljud neist lõpetamise järgselt Eesti tööturul osalevad ja kui suurt tulu nende makstud tööjõumaksudest Eestile tõuseb.

Kuna õppeaasta 2019/2020 oli eriline 2020. aasta kevadel kehtinud eriolukorra tõttu, vaadatakse käesolevas analüüsis täpsemalt ka sellest tulenenud muutusi kohalike ja välisüliõpilaste töötamises.

Käesolev analüüs on järg 2019. aastal ilmunud ülevaatele välisüliõpilaste majanduslikust mõjust õppeaastatel 2016-2019¹⁰. Nagu eelmises raportis on ka käesoleva analüüsi puhul tegemist statistilise ülevaatega, mille fookus on suunatud Eesti kõrgkoolidesse ja ülikoolidesse immatrikuleeritud välisüliõpilaste kõigile töötamise ja tulu teenimise episoodidele. Analüüsis ei eristata täis- või osakohaga töötamist, samuti lühiajalisi tööampse.

¹⁰ Statistikaamet, 2019. Välisüliõpilaste majanduslik mõju. Eesti tööturul osalemine.

METOODIKA

EESTI HARIDUSE INFOSÜSTEEMI ANDMED

Saamaks informatsiooni üliõpilaste õppimise, päritolu, õppekohtade ja õpingute lõpetamise kohta kasutatakse käesolevas analüüsis Eesti Hariduse Infosüsteemi (EHIS) andmeid õppeaastatest 2017/18 kuni 2019/20. Välisüliõpilasi vastavalt Eesti Hariduse Infosüsteemis (EHIS) defineeritule: välisüliõpilane on selline üliõpilane, kelle õppeasutus on välisüliõpilasena määratlenud. Seejuures kasutavad õppeasutused välisüliõpilase staatuse määramisel infot tema elukohamaa, elamisloa olemasolu ja kodakondsuse kohta. Kohalikud üliõpilased on käesolevas analüüsis üliõpilased, keda õppeasutus ei ole määratlenud välisüliõpilasena.

Käesolevas aruandes vaadatakse läbivalt kahte sorti EHISe kirjeid. Esmalt vastaval õppeaastal kõrgharidusõppesse immatrikuleeritud õppijate kirjeid ning seejärel vastaval õppeaastal õpingud lõpetanud vilistlaste kirjeid.

Õppijad

Analüüsi kaasatud välisüliõpilaste arv kohalike üliõpilastega võrreldes õppeaastatel 2017/18 kuni 2019/20 vastava õppeaasta novembri seisuga on esitatud tabelis 1. Sellest võib näha, et kui kohalike üliõpilaste arv on nende aastate jooksul vähenenud kahe tuhande võrra, siis välisüliõpilaste arv on kasvanud rohkem kui tuhande üliõpilase võrra.

Tabel 1 Üliõpilaste arv Eestis

	2017/18	2018/19	2019/20
Kohalik üliõpilane	41553	40593	39501
Välisüliõpilane	4391	5043	5520

Arvestatud on unikaalseid isikuid (s.t mitmekordselt pole loetud inimesi, kes õpivad samaaegselt mitmel õppekaval)

Tervel hulgal üliõpilastest on hariduse infosüsteemis puudu isikukood, mille alusel oleks võimalik nende andmeid siduda töötamise ja makstud maksude andmetega. Seega, me ei tea kindlalt, kas nendele üliõpilastele mingil hetkel omistati Eesti isikukood või mitte. Isikud, kellel puudus EHISes isikukood lingiti rahvastikuregistri andmetega nime, soo ja sünniaja alusel. Kui rahvastikuregistrist saadi vasteks üks isik, siis kasutati rahvastikuregistri isikukoodi (pseudonüümitult) linkimiseks teiste registritega. Seda sai teha 2019/2020 õppeaasta üliõpilastega. Siiski jäi järele hulk üliõpilasi, kellel isikukoodi andmebaasidest leida ei õnnestunud ja kelle võimaliku töötamise andmeid õppimise andmetega siduda ei saanud. Analüüsiks kasutatavate üliõpilaste arvud erinevatel õppeaastatel on esitatud tabelis 2. Rohkemal määral puudutab identifikaatori puudumise probleem välisüliõpilasi, kelle puhul analüüsi jäävate üliõpilaste osakaal on erinevatel aastatel 71% kuni 86%. Analüüsist välja jäävate üliõpilaste puhul tuleb veel eraldi ära märkida, et nende seas on ka Eesti ülikoolide välismaa filiaalides õppivaid üliõpilasi, kellele isikukoodi omistamine polegi vajalik.

Tabel 2. Üliõpilaste arvud töötamise ja tulude analüüsis

	2017/18	2018/19	2019/20
Kohalik üliõpilane	41533	40590	39498
Välisüliõpilane	3235	3614	4741
Analüüsi kaasatud välisüliõpilaste osakaal kõigist välisüliõpilastest	74%	71%	86%

Vilistlased

Lisaks vastaval õppeaastal õppijate andmetele vaadatakse analüüsis ka Eestis õppeasutuse lõpetanud üliõpilasi lõpetamisele järgneva õppeaasta jooksul. Vastava õppeaasta vilistlasena lähevad arvesse üliõpilased, kes lõpetasid õpingud vahemikus 1. oktoobrist kuni 30. septembrini. Seega, 2016/17 õppeaastal lõpetanud üliõpilasi vaadeldakse õppeaasta 2017/18 jooksul; 2017/18 õppeaastal lõpetanud üliõpilasi õppeaasta 2018/19 jooksul ning 2018/19 õppeaastal lõpetanud üliõpilasi õppeaasta 2019/20 jooksul. Lõpetajate (vilistlaste) arvud õppeaastate lõikes on esitatud tabelis 3.

Tabel 3. Lõpetajate arvud lõpetamise õppeaasta järgi EHISe andmete põhjal

	2016/17	2017/18	2018/19
Kohalik üliõpilane	8711	8026	7869
Välisüliõpilane	700	1041	1153

Sarnaselt õppijatele on ka vilistlaste puhul võimalik, et neil puudub EHISes Eesti isikukood ja edasistes analüüsidest nende andmeid enam kasutada ei saa. Isikukoodiga vilistlaste arvud on esitatud tabelis 4. Andmetest on näha, et isikukoodi puudumise tõttu kukub rohkem välisüliõpilasi analüüsist välja 2017/18 õppeaasta vilistlaste puhul.

Tabel 4. Lõpetajate arvud töötamise ja tulude analüüsis lõpetamise õppeaasta järgi

	2016/17	2017/18	2018/19
Kohalik üliõpilane	8710	8014	7869
Välisüliõpilane	699	849	981
Analüüsi kaasatud välisüliõpilaste osakaal kõigist välisüliõpilastest	99,9%	82%	85%

TÖÖTAMISE REGISTRI ANDMED

Selgitamaks välja, kuivõrd osalevad üliõpilased õpingute ajal ja järgselt Eesti tööturul ühendati EHISest saadud informatsioon Töötamise Registri (TÖR) andmebaasiga. Ühendamisel seati tingimuseks, et võtta arvesse vaid kirjed, kus töötamise lõpetamine on toimunud vastava õppeaasta alguse 1. septembril või hiljem (analüüsi on võetud ka tähtajatud lepingud) ning töötamise alustamine on toimunud enne järgneva õppeaasta 1. septembrit. Seega määratletakse tööepisood kui TÖRis ühe tööandja poolt registreeritud töötamine, millest vähemalt üks päev langeb vaadeldavasse õppeaastasse. Näiteks 2019/20 õppeaasta puhul jäid analüüsi kirjed, kus töötamist alustati enne 1. septembrit 2020. Välja jäid kirjed, kus töötamine lõpetati enne 2019. aasta 1. septembrit.

Töötamisena arvestati igasuguseid töötamise ja lepingute liike välja arvatud vabatahtlik töö ja abi-kaasatus saamine¹¹. Mittetöötanuks loetakse üliõpilased, kellel küll EHISe järgi on olemas Eesti isikukood, kuid sellise isikukoodiga inimese kohta TÖRis ühtegi märget pole. Töötamise definitsioonis lähtuti seega Eesti Maksu- ja Tolliameti töötamise definitsioonist, mis ei ole võrreldav Edukus Tööturul projektis kasutatava definitsiooniga. Peamise erinevusena saab välja tuua, et käesolevas analüüsis loetakse töötanuks üliõpilased, kes on terve õppeaasta jooksul TÖRi järgi vähemalt ühe päeva registreeritult töötanud. Haridus- ja teadusministeeriumi analüüsidest vaadatakse aga

¹¹ Vt töötamise liike TÖR abimaterjalidest https://www.emta.ee/sites/default/files/ariklient/registreerimine-ettevotlus/tootamine/tootamise_liikide_klassifikaator.pdf

peamiselt inimesi, kellel töötamine on peamine tegevusala. Väljavõtte TÖRist on tehtud 16. novembril 2020.

Töötamine eriolukorra ajal

Töötamise registri andmete põhjal on võimalik ka vaadata, kas ja kuidas mõjutas üliõpilaste töötamist Covid-19 pandeemiast tulenenud eriolukord Eestis. Vabariigi Valitsuse välja kuulutatud eriolukord kestis 12. märtsist kuni 17. maini 2020. Analüüsima eriolukorra mõju töötamisele võeti vaatluse alla üliõpilased ja vilistlased, kellel oli töötamise registris kehtiv töötamise kirje 12. märtsi seisuga. Seejärel vaadati, kui paljud nendest töötamistest lõppesid vahemikus 12. märts kuni 17. mai. Siin tuleb siiski arvesse võtta, et arvestades tüüpilisi töölepingute pikkusi üliõpilastel ning niinimetatud tööampsude tegemise populaarsust, oleks märkimisväärne hulk nendest töölepingutest lõppenud ka ilma eriolukorra kehtestamiseta.

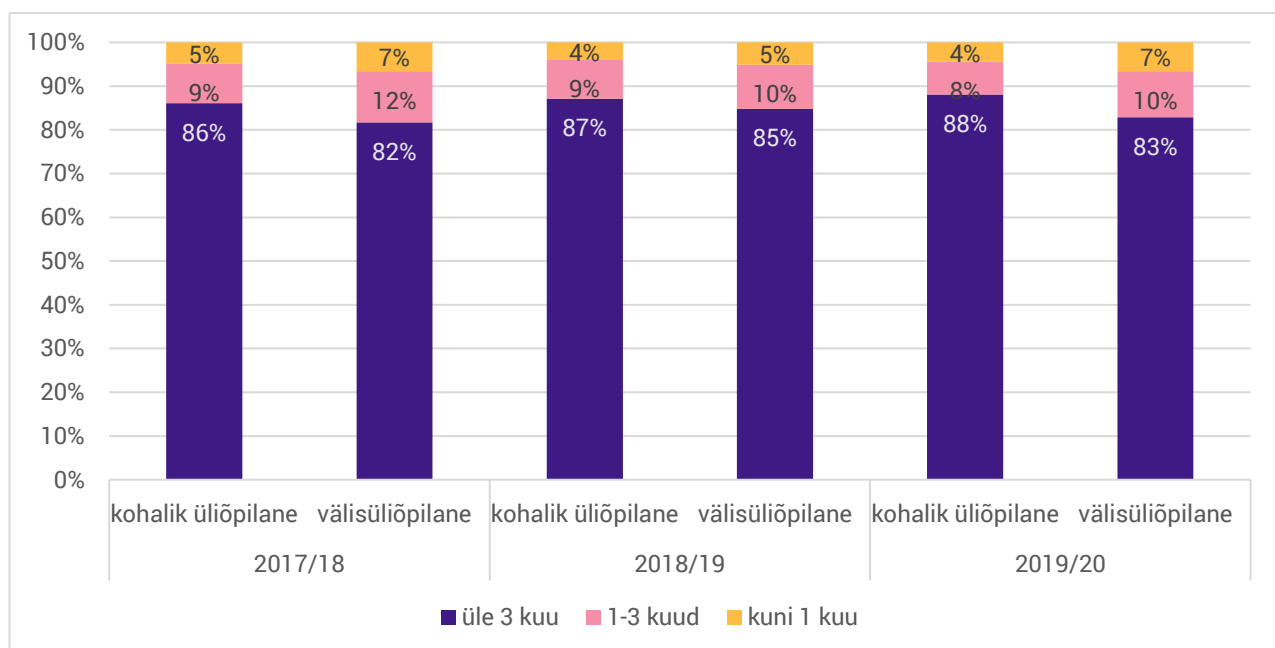
Õppijad

Vastava õppeaasta jooksul vähemalt ühe registreeritud töötamispisoodiga kohalike ja välisüliõpilaste arvud on esitatud tabelis 5. Sellest selgub, et üldarvudena on tööturul osalenud välisüliõpilaste arv on suurenenud 1619lt õppeaastal 2017/18 2382ni õppeaastal 2019/20.

Tabel 5. Töötanud (vähemalt ühe töökorra) üliõpilaste arv TÖRis

	2017/18		2018/19		2019/20	
	Töötas	Ei töötanud	Töötas	Ei töötanud	Töötas	Ei töötanud
Kohalik üliõpilane	35259	34610	34610	6274	33077	6421
Välisüliõpilane	1619	1924	1924	1616	2382	2359

Kui vaadata üliõpilaste õppeaasta jooksul registreeritud tööepisoodide kogupikkust, ei ilmne märkimisväärseid erinevusi aastate vahel (vt joonis 1). Üliõpilasi, kes töötavad õppeaasta jooksul kokku 30 päeva või vähem, on igal aastal kohalike üliõpilaste seas 4-5%, välisüliõpilaste seas 5-7%. Nii kohalike kui välisüliõpilaste seas on valdav ikkagi pikaajaline (üle 3 kuu kestev) töötamine.

Joonis 1. Õppeaasta jooksul üliõpilastel registreeritud tööepisoodide kogupikkus kohalikel ja välisüliõpilastel

Ka töötamise kirjete arv õppija kohta õppeaasta jooksul ei ole 2019/20 õppeaastal kohalikel ja välisüliõpilastel väga erinev (tabel 6). Kohalikul üliõpilasel oli õppeaasta jooksul keskmiselt 2 töötamise episoodi, välisüliõpilasel 2,4. Viimaste puhul on keskmine töötamiseepisoodide arv eelmise õppeaastaga võrreldes vähenenud ning on 2019/20 õppeaastal sarnane kohalike üliõpilastega.

Tabel 6. Keskmine töötamise kirjete arv õppija kohta õppeaasta jooksul

	2017/18	2018/19	2019/20
Kohalik üliõpilane	2,1	2,1	2,0
Välisüliõpilane	2,3	3,2	2,4

Vilistlased

Vilistlaste puhul vaadatakse samuti TÖRi kirjeid ning töötamisi õpingute lõpetamisele järgneva õppeaasta jooksul Eestis. Ka siin lähevad töötanuna arvesse inimesed, kellel leidub vähemalt üks töötamise kirje TÖRis, ükskõik kui lühikest aega see ka kestaks. Sel ajaperioodil töötanud ja mitte-töötanud vilistlaste arvud on esitatud tabelis 7.

Tabel 7. Vilistlaste töötamine lõpetamisele järgneva õppeaasta jooksul. Tabelis on näidatud lõpetamise õppeaasta.

	2016/17		2017/18		2018/19	
	Töötas	Ei töötanud	Töötas	Ei töötanud	Töötas	Ei töötanud
Kohalik üliõpilane	8023	687	7363	651	7276	593
Välisüliõpilane	313	386	434	415	489	492

Tabelite 4 ja 7 võrdluses on näha, et 2018/19 õppeaastal lõpetanud ja analüüsi kaasatud 981 välisüliõpilasest töötas järgmisel õppeaastal 489 (ehk 50%). Seejuures on teada, et 2018/19 õppeaasta vilistlastest oli seisuga 1.1.2020 Eestis residendina Rahvastikuregistris arvel 641 inimest. Kohalike üliõpilaste puhul on järgmisel õppeaastal töötavate vilistlaste osakaal üle 90%. Mittetöötamise põhjusena saab nii kohalikel kui välisüliõpilastel välja tuua tööotsingud, perealased kohustused ja õpingute jätkamise järgmises õppeastmes. Välisüliõpilaste seas jätkas 2018/19 õppeaasta vilistlastest õppeaastal 2019/20 edasi õppimist 7,7%, kohalike üliõpilaste seas oli jätkajate osakaal 18,1%.

TULU- JA SOTSIAALMAKSU DEKLARATSIOONIDE ANDMED

Vaatamaks, kui palju välisüliõpilased panustavad Eesti majandusse maksude kaudu, võeti kasutusse ettevõtete poolt Eesti Maksu- ja Tolliametile esitatud tulu- ja sotsiaalmaksu deklaratsioonide (TSD) lisade 1 ja 2 andmed. Maksu ja Tolliameti juhendite järgi deklareeritakse vormi TSD lisas 1 residendist füüsilistele isikutele kalendrikuul tehtud tulu- ja sotsiaalmaksuga, kohustusliku kogumispensioni maksega ja töötuskindlustusmaksuga maksustatavad väljamaksed ning nimetatud isikute eest tasutud III samba sissemaksed. Lisas 2 deklareeritakse sarnased näitajad mitteresidentidele. Kuna tööandjad võivad välisüliõpilasi käsitleda nii residentide- kui mitteresidentidena, arvestatakse antud analüüsis mõlema lisa andmeid. Seejuures oli andmetest näha, et umbkaudu pooled mitteresidendina tulu saanud välisüliõpilased olid samal õppeaastal saanud tulu ka residendina.

Analüüsidest võetakse arvesse tööine tulu¹². Analüüsist välja on jäetud haigushüvitised, vanemahüvitis, litsentsitasud jms. Käesolev analüüs ei hõlma ka nende inimeste sissetulekuid, kes töötavad sisejulgeolekuasutustes.

Analüüsidest esitatakse järgmised näitajad: tööandja poolt tehtud väljamakse suurus (VMS), makstud tulumaks (TM) ja makstud sotsiaalmaks (SM). Vaatlusperioodiks on sarnaselt töötamise analüüsiga käesolev õppeaasta õppijate puhul ning lõpetamisele järgnev õppeaasta vilistlaste puhul.

Õppijad

Nende üliõpilaste arv, kes õppeaasta jooksul (vähemalt ühel kuul) on teeninud töist tulu TSD järgi, on esitatud tabelis 8. Välisüliõpilaste puhul lisa 1 ja lisa 2 all näidatud inimeste arvud sisaldavad osaliselt samu üliõpilasi (s.t sama üliõpilase kohta võib olla täidetud tööandjate poolt nii lisa 1 kui lisa 2).

Tabel 8. Töist tulu teeninud üliõpilaste arv TSD lisa 1 ja lisa 2 andmetel

	2017/18	2018/19	2019/20
Kohalik üliõpilane	34116	33099	31318
Välisüliõpilane TSD lisa 1	1335	1685	2107
Välisüliõpilane TSD lisa 2	492	536	457

Võrdluses TÖR andmetega on näha, et TÖRi kirjete arv on igal õppeaastal väiksem kui TSD andmetel. Erinevused võivad tulla asjaolust, et töötamise registreerimine ja palga saamine võivad toimuda erinevatel kalendrikuudel.

Vilistlased

Ka vilistlaste puhul saab vaadata, kui paljud neist on lõpetamisele järgneva õppeaasta jooksul töist tulu teeninud. Sarnaselt õppivate üliõpilaste andmetega on ka siin töist tulu teeninud välisüliõpilaste koguarv väiksem kui lisa 1 ja lisa 2 andmete liitmisel selguks. Põhjuseks on sarnaselt õppijatega see, et sama inimest võivad tööandjad tõlgendada kord residendi, kord mitteresidendina. Töist tulu teeninud vilistlaste arv lõpetamisele järgneval õppeaastal on esitatud tabelis 9.

Tabel 9. Töist tulu teeninud vilistlaste arv TSD lisa 1 ja lisa 2 andmetel

	2016/17	2017/18	2018/19
Kohalik üliõpilane	7837	6977	6877
Välisüliõpilane TSD lisa 1	285	405	444
Välisüliõpilane TSD lisa 2	42	50	73

Seega, edasistes analüüsidest arvestame järgnevaid põhimõtteid:

- 1) Analüüsi on kaasatud inimesed, kellel on olemas isikukood, või oli isikukood võimalik omistada nime, soo ja sünniaja alusel ning kelle isikukood on ka EHISesse sisestatud (õppeaastatel 2017/18 ja 2018/19) või kasutatud maksu- ja tolliameti andmebaasidesse sisestatud (õppeaastatel 2019/20).
- 2) Välisüliõpilased on need, kellel on õppeasutuse poolt EHISes defineeritud välisüliõpilase staatus.
- 3) Töötamine on TÖRis tööandja poolt registreeritud sissekanne

¹² Töise tuluna arvestatakse TSD lisa 1 tulu liike 10, 11, 12, 13, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23

- 4) Tõise sissetuleku saamine on mõõdetud tööandja poolt makstud tulu- või sotsiaalmaksu kaudu.
- 5) Töötamist ja tulu saamist arvestatakse vahemikus 1. septembrist kuni 31. augustini õppeaasta jooksul.

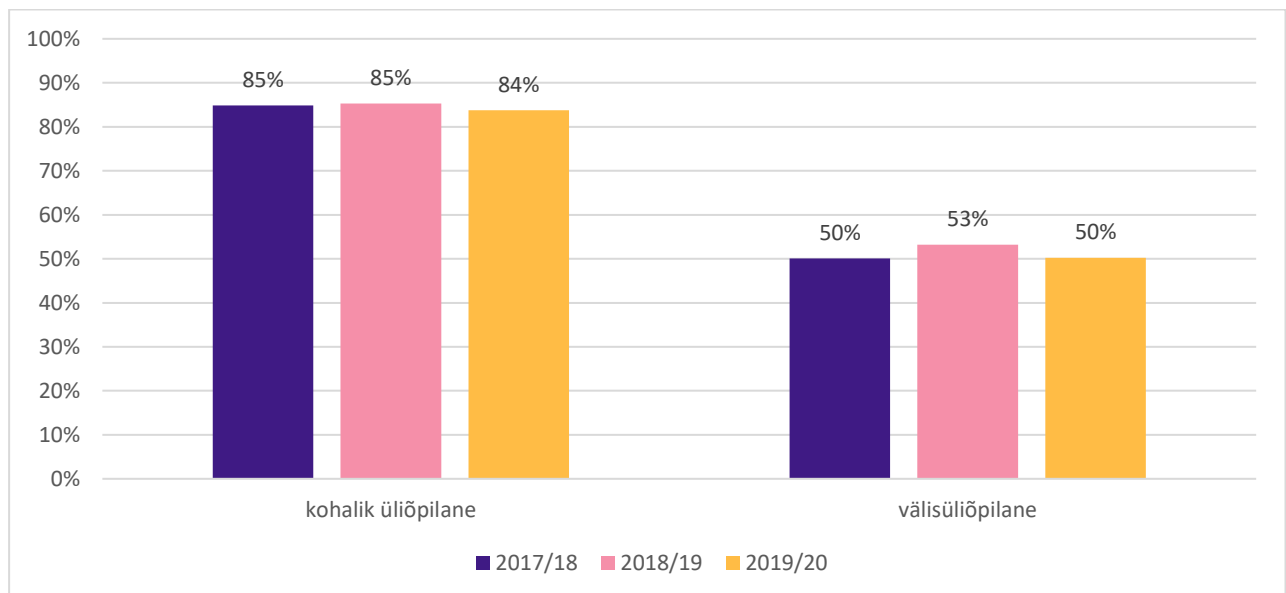
ELAMISLUBADE JA TÖÖLUBADE REGISTRIST ANDMED

Töötavate välisüliõpilaste puhul tehakse ka võrdlus isikutega, kes on tulnud Eestisse ajutise elamisloa alusel, mis on antud töötamiseks. Selleks on elamislubade ja töөлubade registrist võetud välja kirjed, millel kehtivusest vähemalt üks päev oli aastal 2019. Seega on võrdlusperiood (kalendriaasta 2019) erinev välisüliõpilaste töötamise analüüsis kasutatud perioodist (õppeaastad). Saadud informatsiooni põhjal tehakse ülevaade välisüliõpilaste ja vilistlaste töötamisest võrreldes elamisloa alusel töötajatega. Vaadatakse, kas tööloaga Eestisse saabunud inimeste tegevusalad ja ametid erinevad välisüliõpilaste puhul nähtutest.

TULEMUSED

Õppijad

Õppeaasta 2019/20 jooksul olid vähemalt ühel korral Eestis töötanud pooled välisüliõpilased ja 84% kohalikest üliõpilastest (joonis 2). Töötavate välisüliõpilaste osakaal oli 3 protsendipunkti võrra väiksem kui 2018/19 õppeaastal, kuid sama suur 2017/18 õppeaastaga.

Joonis 2. Õppeaasta jooksul töötanud üliõpilaste osakaal välis- ja kohalike üliõpilaste seas. Osakaal on arvatud nendest üliõpilastest, kellel on andmebaasides olemas isikukood. Inimeste koguarvud on esitatud lisa tabelis 1.

Varasemate aastatega võrreldes on tõusnud summa, mille välisüliõpilased maksid oma tuludelt sotsiaal- ja tulumaksuna. Aastal 2019/20 oli see 10,1 miljonit eurot, aasta varem 8 miljonit eurot (tabel 10). Tõusu taga on eelkõige see, et tõist tulu teeninud välisüliõpilaste arv on aastatega pidevalt suurenenud. Samal ajal jällegi on kohalike üliõpilaste arv vähenenud. Siiski on ka kohalike üliõpilaste poolt makstud tulu- ja sotsiaalmaksu kogusummad aastaga suurenenud 3,3 miljoni euro võrra.

Tabel 10. Töist tulu teeninud üliõpilaste arv, neile õppeaasta jooksul tehtud väljamaksete kogusumma, makstud tulumaks ja sotsiaalmaks miljonites eurodes

Õppeaasta		Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaalmaks	Arv
2017/18	Kohalik üliõpilane	347,3	53,9	114,8	34130
	Välisüliõpilane	12,5	1,9	4,1	1595
2018/19	Kohalik üliõpilane	371,5	57,2	122,7	33114
	Välisüliõpilane	16,7	2,4	5,6	1936
2019/20	Kohalik üliõpilane	374,8	59,5	123,7	31318
	Välisüliõpilane	20,9	3,1	7,0	2350

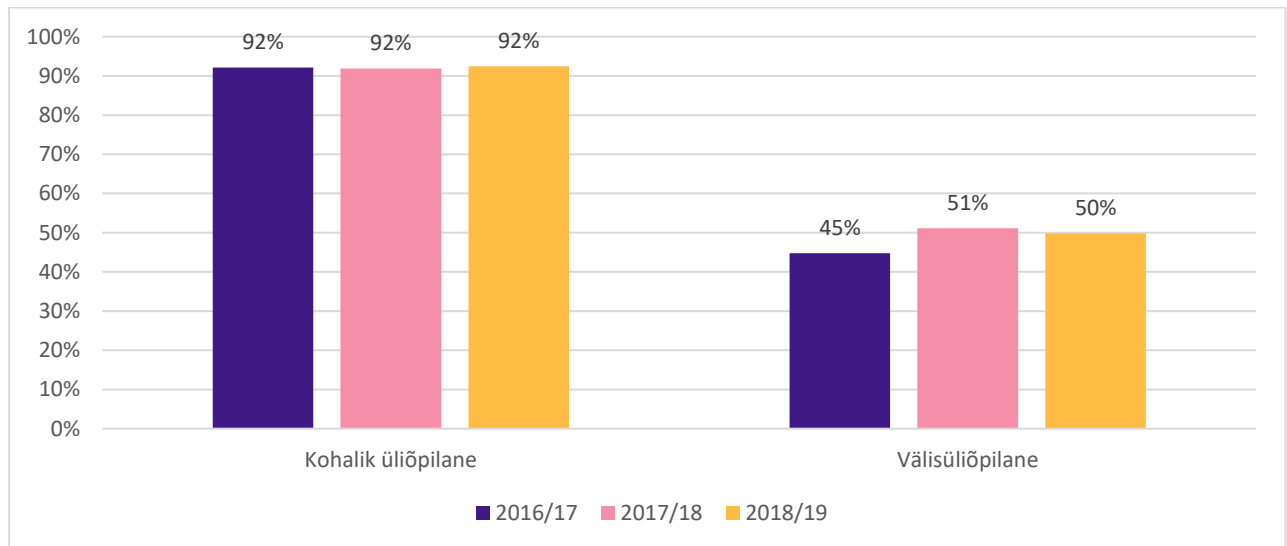
Sarnaselt väljamaksete kogusummaga on eelmiste õppeaastatega võrreldes suurenenud nii kohalike kui välisüliõpilaste puhul keskmine aastane väljamakse (tabel 11). 2019/20 teenis keskmine välisüliõpilane Eestis töist tulu 8914 euro ulatuses, keskmine kohalik üliõpilane 11967 euro ulatuses.

Tabel 11. Keskmine üliõpilastele väljamakstud summa terve õppeaasta jooksul (eurodes)

Õppeaasta		Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaalmaks	Arv
2017/18	Kohalik üliõpilane	10177	1580	3363	34130
	Välisüliõpilane	7841	1180	2600	1595
2018/19	Kohalik üliõpilane	11219	1728	3704	33114
	Välisüliõpilane	8648	1250	2868	1936
2019/20	Kohalik üliõpilane	11967	1900	3950	31318
	Välisüliõpilane	8914	1335	2959	2350

Vilistlased

Võrreldes õppijate andmetega on erinevused kohalike ja välisvilistlaste töötamises suuremad (joonis 3). Õppeaasta 2018/19 vilistlastest töötas järgmisel õppeaastal Eestis 92% kohalikest üliõpilastest ja 50% välisüliõpilastest. Erinevusi Eestisse tööle jäänud üliõpilaste osakaaludes võrreldes varasemate aastatega ei ole.

Joonis 3. Vilistlaste töötamine lõpetamisele järgneva õppeaasta jooksul. Joonisel on näidatud õpingute lõpetamise õppeaasta.

Töist tulu teeninud välisvilistlaste arv on viimasel õppeaastal suurenenud ning sellega koos on suurenenud ka nende makstud tulu- ja sotsiaalmaksu kogusumma (tabel 12). Õppeaasta 2019/20 jooksul maksid eelmise õppeaasta välisvilistlased Eestis kokku 1,2 miljonit eurot tulumaksu ja 2,4 miljonit eurot sotsiaalmaksu. Seda on kokku 0,8 miljonit rohkem kui aasta varem. Ka kohalikest üliõpilastest vilistlaste poolt makstud tulu- ja sotsiaalmaksu summad on aastaga tõusnud.

Tabel 12. Töist tulu teeninud vilistlaste arvud ja väljamakstud kogusummad lõpetamisele järgneval õppeaastal (miljonites eurodes)

Lõpetamise õppeaasta		Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaalmaks	Arv
2016/17	Kohalik üliõpilane	111,7	18,1	36,9	7840
	Välisüliõpilane	4,2	0,7	1,4	303
2017/18	Kohalik üliõpilane	109,6	17,9	36,2	6980
	Välisüliõpilane	5,8	0,9	1,9	424
2018/19	Kohalik üliõpilane	116,0	19,5	38,2	6877
	Välisüliõpilane	7,3	1,2	2,4	476

Nii kohalikud vilistlased kui välisvilistlased teenivad lõpetamise järel rohkem kui õppimise ajal. Kui 2019/20 õppeaastal oli kohalike ja välisüliõpilaste keskmistes aastastes väljamaksetes erinevus veidi üle 3000 euro (tabel 11), siis kohalikud vilistlased teenisid samal õppeaastal välisvilistlastest ligi 1500 eurot enam (tabel 13). Seega võivad välisvilistlased lõpetamisel palgas rohkem kui kohalikud vilistlased.

Tabel 13. Töist tulu teeninud vilistlastele tehtud keskmised aastased väljamaksed lõpetamisele järgneval õppeaastal

Lõpetamise õppeaasta		Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaalmaks	Arv
2016/17	Kohalik üliõpilane	14253	2314	4703	7840
	Välisüliõpilane	13894	2265	4592	303
2017/18	Kohalik üliõpilane	15709	2564	5183	6980
	Välisüliõpilane	13627	2128	4505	424
2018/19	Kohalik üliõpilane	16861	2837	5562	6877
	Välisüliõpilane	15382	2543	5094	476

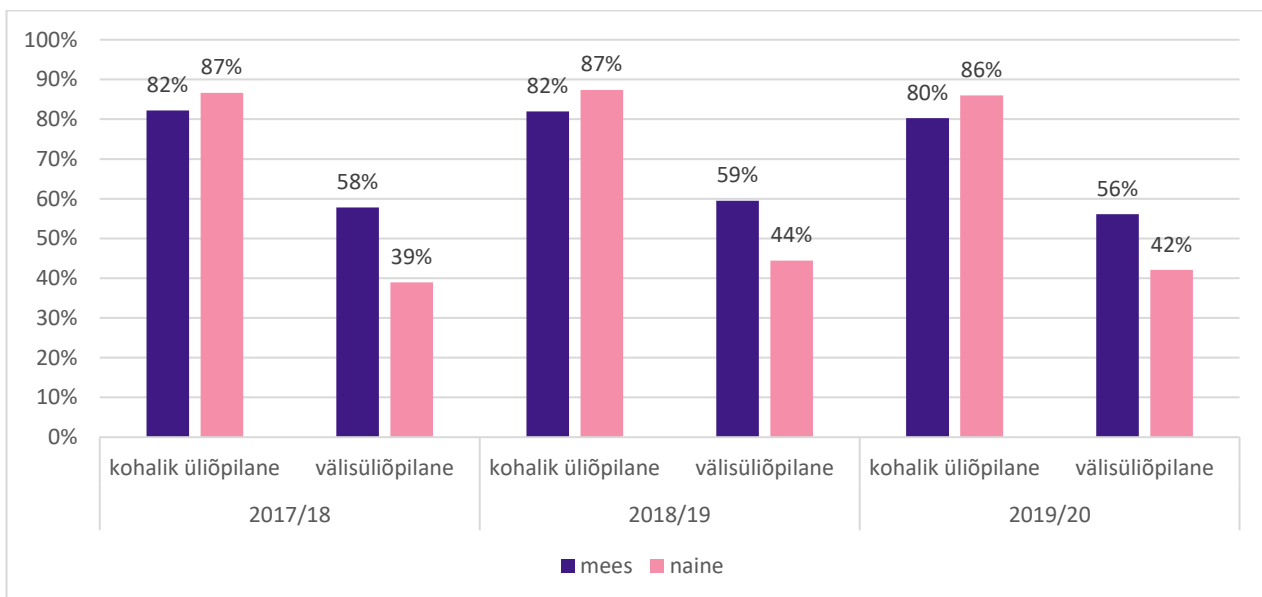
Töötajad

Võrdlusena saab välja tuua, et 2019. aastal kehtinud tööloaga töötajad maksid 2019/20 õppeaastal töötamise eest kokku tulumaksu 22,5 miljonit ja sotsiaalmaksu 42,1 miljonit eurot. See teeb aastaseks keskmiseks väljamakse suuruseks 19871 eurot, keskmine aastane tulumaksu summa on 3467 ja sotsiaalmaksu summa 6493 eurot. Töötajate kõrgem palgasumma tuleneb ühelt poolt töökoormuste erinevustest, teiselt poolt välistöötajatele Eestisse tulekul kehtestatud palganõuetest.

SUGU

Õppijad

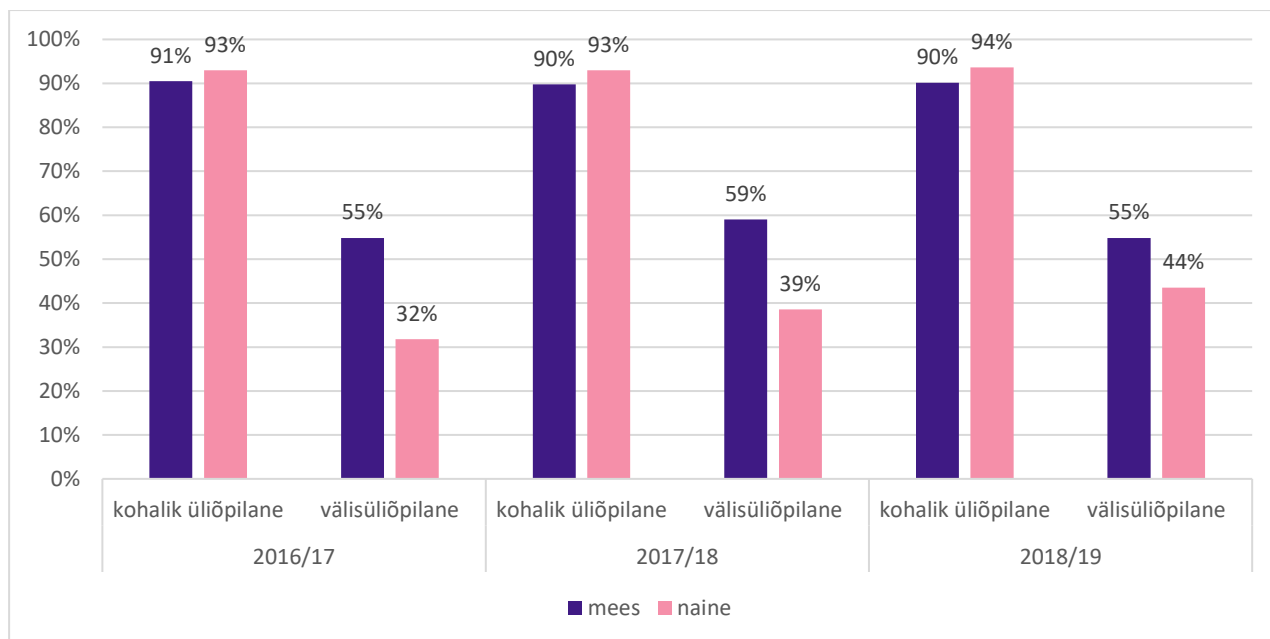
Töötamises on näha selgeid soolisi erinevusi kohalike ja välisüliõpilaste vahel. Kui kohalike üliõpilaste seas töötavad suurema tõenäosusega naised, siis välisüliõpilaste seas on töötavate tudengite osakaal suurem just meeste seas (joonis 4). Nii meeste kui naiste seas on töötavate välisüliõpilaste osakaal 2019/20 õppeaastal eelmise õppeaastaga võrreldes pisut langenud.

Joonis 4. Töötavate üliõpilaste osakaal soo järgi

Vilistlased

Kui üldiselt töötavate välisüliõpilaste osakaal pisut langes nii meeste kui naiste seas, siis vilistlaste puhul võib näha töötavate naiste osakaalu tõusu (joonis 5). Samal ajal on vähenenud siia tööle jäänud meeste osakaal. Kui õppeaastal 2018/19 töötas 59% meessoost ja 39% naissoost välisvilistlastest, siis 2019/20 õppeaastal 55% meestest ja 44% naistest.

Joonis 5. Vilistlaste töötamine õpingute järgselt lõpetamise õppeaasta ja soo järgi

HARIDUSASTE

Õppijad

Õppijate töötamises on selged erinevused tulenevalt sellest, millisel haridusastmel nad õpivad (tabel 14). Töötavate kohalike üliõpilaste osakaal on kõige suurem magistri- ja doktoriõppes, (2019/20 õppeaastal üle 90%) töötavate välisüliõpilaste osakaal aga rakenduskõrgharidusõppes (2019/20 õppeaastal 73%). Kõige väiksem on töötavate välisüliõpilaste osakaal integreeritud õppes, kus õpingute kõrvalt töötavad vaid üksikud ja seetõttu pole nad esitatud ka tabelis 15. Õppeaastal 2019/20 on töötavate välisüliõpilaste osakaal pisut langenud kõigil haridusastmetel.

Tabel 14. Töötavate üliõpilaste osakaal haridusastme järgi

	2017/18		2018/19		2019/20	
	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane
Bakalaureuse-õpe	79%	43%	79%	48%	77%	45%
Rakenduskõrgharidusõpe	86%	85%	87%	80%	85%	73%
Integreeritud õpe	80%	3%	79%	3%	80%	2%
Magistriõpe	91%	54%	92%	59%	92%	57%
Doktoriõpe	93%	65%	93%	55%	93%	52%

Kõige rohkem tulu- ja sotsiaalmaksu on Eestis 2019/20 õppeaasta jooksul maksnud magistriastme välisüliõpilased: vastavalt 1,8 miljonit eurot tulu- ja 3,9 miljonit eurot sotsiaalmaksu (tabel 15). Sel- lel haridusastmel on ka tulu teeninud üliõpilaste arv kõige suurem. Järgnevad bakalaureuse- ja doktoriõppe üliõpilased.

Tabel 15. Välisüliõpilastele tehtud väljamaksed õppimise ajal (kogusummad miljonites eurodes) haridusastme järgi*

Õppeaasta	Haridusaste	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaal- maks	Arv
2017/18	Bakalaureuseõpe	2,11	0,29	0,70	371
	Rakenduskõrgharidusõpe	1,19	0,15	0,40	161
	Magistriõpe	6,64	1,03	2,20	808
	Doktoriõpe	2,51	0,41	0,83	247
	KOKKU	12,45	1,88	4,13	1597
2018/19	Bakalaureuseõpe	2,85	0,37	0,95	416
	Rakenduskõrgharidusõpe	1,92	0,20	0,64	233
	Magistriõpe	9,24	1,40	3,06	1006
	Doktoriõpe	2,67	0,43	0,88	272
	KOKKU	16,68	2,40	5,53	1938
2019/20	Bakalaureuseõpe	4,10	0,56	1,36	578
	Rakenduskõrgharidusõpe	2,13	0,27	0,71	259
	Magistriõpe	11,71	1,82	3,88	1216
	Doktoriõpe	2,96	0,48	0,98	293
	KOKKU	20,90	3,13	6,93	2346

* Tabelist on välja jäetud haridusastmed, kus grupi suurus oli alla 20 inimese.

Vilistlased

Sarnaselt varasemate aastatega on lõpetamise järel Eestisse tööle jäänud välisüliõpilaste osakaal kõige suurem rakenduskõrgharidusõppes (81%) ja magistriõppes (57%). Ülejäänud haridusastmel on siia tööle jäänud välisvilistlaste osakaal alla poole (tabel 16).

Tabel 16. Vilistlaste töötamised lõpetamise õppeaasta ja lõpetatud haridusastme järgi

	2016/17		2017/18		2018/19	
	kohalik üliõpilane	välis- üliõpilane	kohalik üliõpilane	välis- üliõpilane	kohalik üliõpilane	välis- üliõpilane
Bakalau- reuseõpe	88%	26%	87%	36%	89%	31%
Rakenduskõrg- haridusõpe	94%	78%	94%	91%	94%	81%
Integreeritud õpe	93%	2%	93%	0%	95%	7%
Magistriõpe	95%	57%	95%	57%	95%	57%
Doktoriõpe	93%	40%	95%	65%	91%	49%

Õppeaastal 2019/20 maksid eelmise aasta välisvilistlastest Eestis kõige suuremaid summasid tulu- ja sotsiaalmaksuna magistriõppe vilistlased (tabel 17). Neid oli ka arvuliselt kõige rohkem.

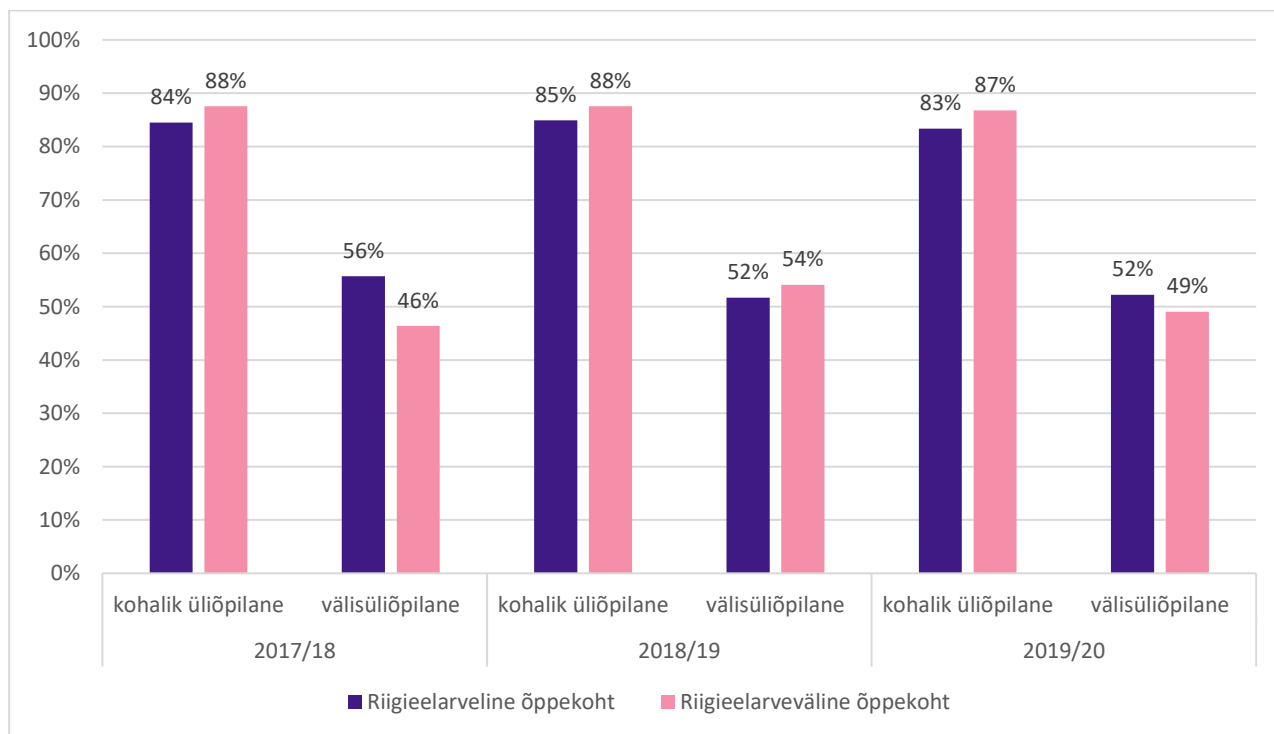
Tabel 17. Välisüliõpilastest vilistlastele tehtud väljamaksud lõpetamisele järgneval õppeaastal (kogusummad miljonites eurodes) haridusastme järgi. Tabelis ei näidata gruppe, mille suurus on alla 20 inimese.

Lõpetamise õppeaasta	Haridusaste	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaalmaks	Arv
2016/17	Bakalaureuseõpe	0,46	0,07	0,15	45
	Magistriõpe	3,52	0,58	1,16	239
2017/18	Bakalaureuseõpe	0,86	0,12	0,28	74
	Magistriõpe	4,32	0,68	1,43	307
2018/19	Bakalaureuseõpe	0,88	0,14	0,29	68
	Rakenduskõrgharidusõpe	0,53	0,07	0,17	48
	Magistriõpe	5,30	0,89	1,75	334
	Doktoriõpe	0,50	0,09	0,17	23
	KOKKU 2018/19		7,21	1,19	2,38

ÕPINGUTE FINANTSEERIMISE VIIS

Õppijad

Jooniselt 6 selgub, et riigieelarvevälisel kohal õppivad kohalikud üliõpilased töötavad kõigil aastatel rohkem kui riigieelarvelisel kohal õppijad. Välisüliõpilaste puhul selget trendi ei ilmne ja pigem on töötavate tudengite osakaal sarnane sõltumata õpingute finantseerimise viisist.

Joonis 6. Töötavate üliõpilaste osakaal finantseerimise viisi järgi

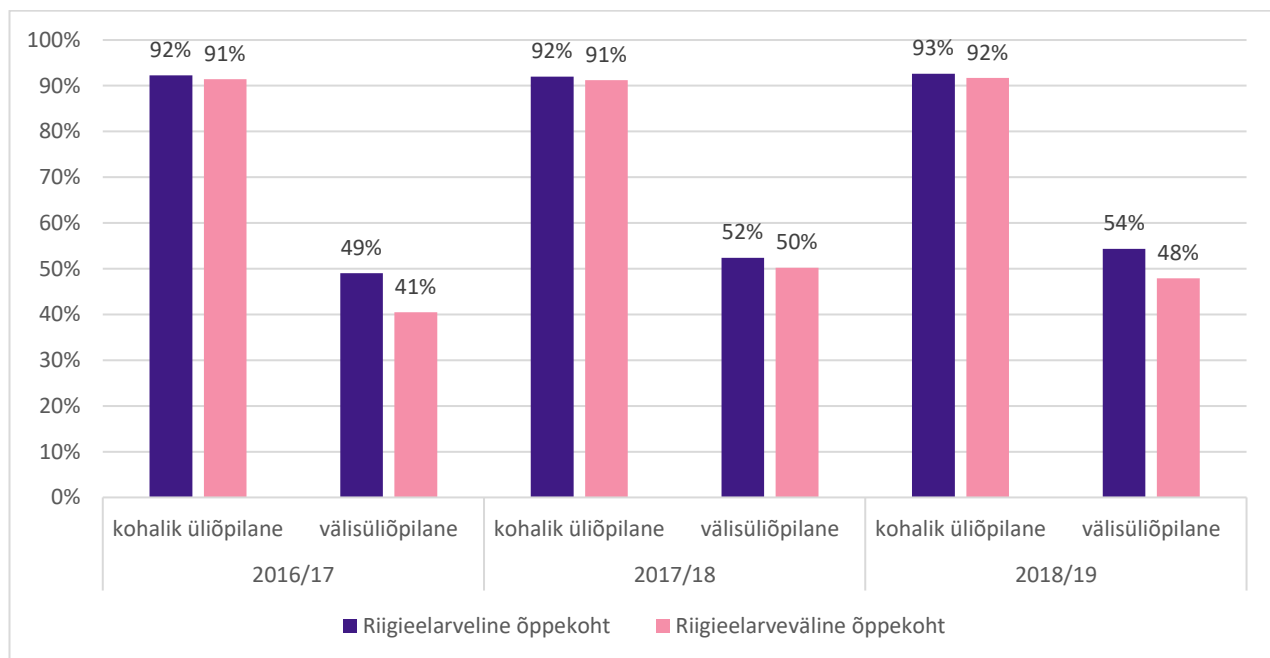
Kuna välisüliõpilaste seas on rohkem riigieelarvevälisel õppekohal õppijaid, on ka nende poolt makstud tulu- ja sotsiaalmaksu summad suuremad kui riigieelarvelisel õppekohal õppijatel (tabel 18).

Tabel 18. Välisüliõpilastele tehtud väljamaksed õppimise ajal (kogusummad miljonites eurodes) õpingute finantseerimise viisi järgi

Õppeaasta	Finantseerimise viis	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaalmaks	Arv
2017/18	Riigieelarveline õppekoht	5,99	0,97	1,98	704
	Riigieelarveväline õppekoht	6,50	0,91	2,16	893
	KOKKU	12,49	1,88	4,14	1597
2018/19	Riigieelarveline õppekoht	6,37	1,05	2,11	651
	Riigieelarveväline õppekoht	10,36	1,37	3,45	1286
	KOKKU	16,73	2,42	5,56	1937
2019/20	Riigieelarveline õppekoht	8,54	1,37	2,83	923
	Riigieelarveväline õppekoht	12,41	1,76	4,12	1428
	KOKKU	20,95	3,13	6,95	2351

Vilistlased

Kui kohalike seas on aasta pärast lõpetamist töötavate vilistlaste osakaal sama suur sõltumata õpingute finantseerimise viisist, siis välisvilistlaste puhul jäävad veidi sagedamini lõpetamise järel Eestisse tööle riigieelarvelisel õppekohal õppinud (joonis 7). See erinevus on osaliselt põhjustatud ka asjaolust, et erinevate päritoluriikidega üliõpilaste hulgas on riigieelarvelisel õppekohal õppijate osakaalud erinevad. Näiteks valdav osa Soomest pärit üliõpilastest õpib riigieelarvevälisel õppekohal.

Joonis 7. Töötavate vilistlaste osakaal lõpetamise õppeaasta ja õpingute finantseerimise viisi lõikes

Makstud tulu- ja sotsiaalmaksu kogusummad oli kõrgemad riigieelarvevälisel õppekohal õppinud välisvilistlastel (tabel 19). Nemad panustasid õppeaastal 2019/20 Eesti riigieelarvesse tulu- ja sotsiaalmaksuna kokku üle kahe miljoni euro. Keskmiselt rohkem (inimese kohta aastas) teenisid peale lõpetamist aga riigieelarvelisel õppekohal õppinud välisüliõpilased.

Tabel 19. Välisüliõpilastest vilistlastele tehtud väljamaksed lõpetamisele järgneval õppeaastal (kogusummad miljonites eurodes) finantseerimise viisi järgi

Lõpetamise õppeaasta	Finantseerimise viis	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaalmaks	Arv
2016/17	Riigieelarveline õppekoht	2,75	0,46	0,91	169
	Riigieelarveväline õppekoht	1,46	0,22	0,48	134
	KOKKU	4,21	0,68	1,39	303
2017/18	Riigieelarveline õppekoht	2,95	0,50	0,98	184
	Riigieelarveväline õppekoht	2,82	0,40	0,93	240
	KOKKU	5,77	0,90	1,91	424
2018/19	Riigieelarveline õppekoht	2,90	0,51	0,96	160
	Riigieelarveväline õppekoht	4,43	0,70	1,47	316
	KOKKU	7,33	1,21	2,43	476

ÕPPEASUTUS

Õppijad

Küllaltki suured on erinevused üliõpilaste töötamises õppeasutuse järgi (tabel 20). Keskmisest sa-gedamini töötavad õppimise kõrvalt erakõrgkoolide (EBS, Mainor) üliõpilased. Vähem töötavad Tartus asuvate ülikoolide ning EKA ja EMTA üliõpilased. Töötavate välisüliõpilaste osakaal on aas-tases võrdluses vähenenud peaaegu kõigis ülikoolides. Erandiks on siin EMÜ ning EKA ja EMTA, kus töötavate välistudengite osakaal on jäänud 2019/20 õppeaastal eelmise õppeaastaga võrrel-des praktiliselt samaks.

Tabel 20. Töötavate üliõpilaste osakaalud õppeasutuse järgi

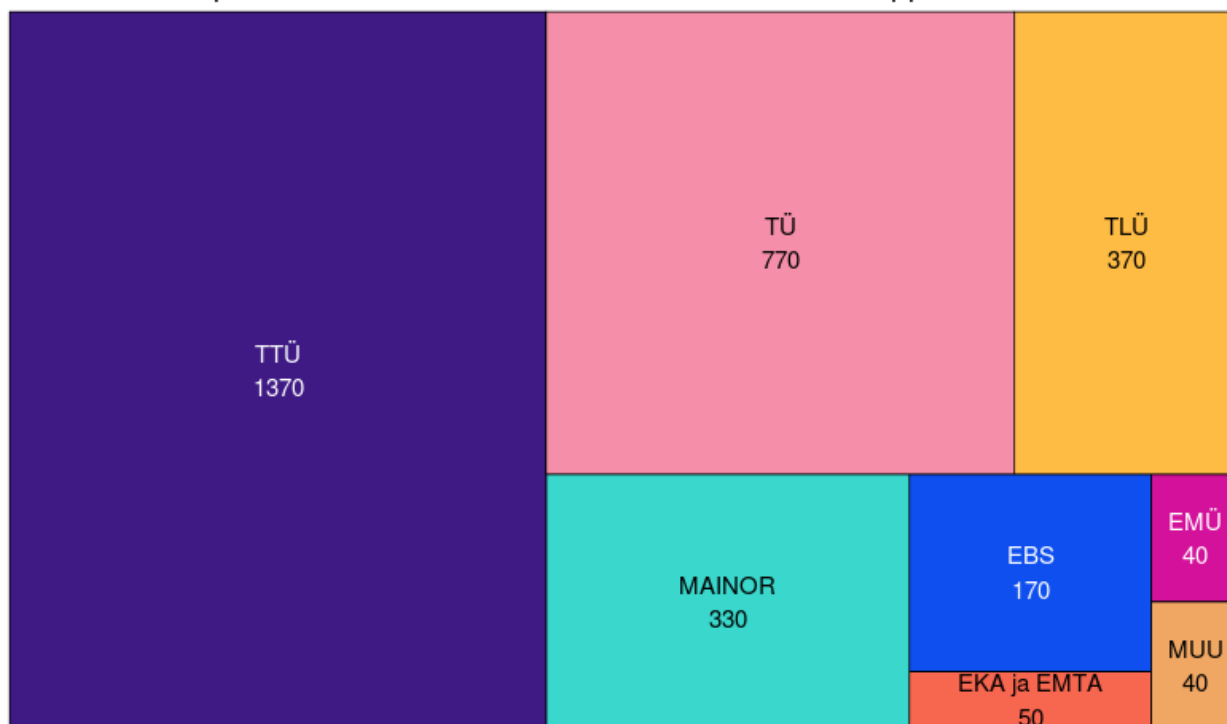
	2017/18		2018/19		2019/20	
	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane
EBS	86%	77%	85%	77%	85%	51%
EMÜ	80%	17%	81%	17%	80%	17%
EKA ja EMTA	81%	28%	80%	30%	79%	31%
Mainor	89%	95%	90%	87%	89%	80%
TLÜ	88%	51%	89%	60%	87%	56%
TTÜ	86%	58%	86%	64%	85%	58%
TÜ	82%	37%	83%	40%	81%	39%
Muu	87%	91%	87%	86%	86%	72%

Välisüliõpilaste hulgas panustavad maksudena Eestis kõige rohkem TTÜ ja TÜ üliõpilased (joonis 8 ja tabel 21). Õppeaastal 2019/20 maksid TTÜs õppivad välisüliõpilased Eestis kokku tulumaksu 1,37 miljonit eurot ja sotsiaalmaksu 2,89 miljonit eurot. Selles ülikoolis oli ka tulu teeninud välisüliõpilaste arv kõige suurem (886). Tartu Ülikooli välisüliõpilased maksid tulumaksuna 0,77 ja sotsiaalmaksuna 1,62 miljonit eurot. Varasemate aastatega võrreldes on märkimisväärselt suurenenud nende tulu teeninud välisüliõpilaste arv, kes erakõrgkoolides.

Tabel 21. Välisüliõpilastele tehtud väljamaksed õppimise ajal (kogusummad miljonites eurodes) kooli järgi

Õppeaasta	Kool	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaal-maks	Arv
2017/18	EBS	0,32	0,05	0,11	26
	EMÜ	0,27	0,04	0,09	35
	EKA ja EMTA	0,24	0,04	0,08	54
	Mainor	0,29	0,03	0,10	53
	TLÜ	1,27	0,19	0,42	181
	TTÜ	5,92	0,92	1,96	677
	TÜ	2,36	0,38	0,78	359
	Muu	1,82	0,23	0,61	212
	KOKKU	12,49	1,88	4,15	1597
2018/19	EBS	0,38	0,07	0,13	24
	EMÜ	0,28	0,04	0,09	40
	EKA ja EMTA	0,31	0,05	0,10	74
	Mainor	1,84	0,18	0,62	239
	TLÜ	1,62	0,22	0,54	223
	TTÜ	7,58	1,16	2,51	759
	TÜ	3,78	0,60	1,25	483
	Muu	0,92	0,10	0,31	98
	KOKKU	16,71	2,42	5,55	1940
2019/20	EBS	0,94	0,17	0,31	72
	EMÜ	0,33	0,04	0,11	46
	EKA ja EMTA	0,34	0,05	0,11	76
	Mainor	2,69	0,33	0,89	326
	TLÜ	2,68	0,37	0,89	340
	TTÜ	8,72	1,37	2,89	886
	TÜ	4,90	0,77	1,62	564
	Muu	0,35	0,04	0,11	42
	KOKKU	20,95	3,14	6,93	2352

Välisüliõpilaste makstud tulumaks tuhandetes eurodes õppeaastal 2019/20

Joonis 8. Välisüliõpilaste makstud tulumaks õppeaastal 2018/19 õppeasutuse järgi (tuhandetes eurodes)

Vilistlased

Lõpetamise järel Eestisse tööle jäänud välisvilistlaste osakaal on kõige suurem jällegi eraülikoolides (tabel 22). Õppeaastal 2019/20 on aasta varasemaga võrreldes märkimisväärselt suurenenud Eestisse tööle jäänud tudengite osakaal Eesti Maaülikoolis. Siin tuleb aga ära märkida, et nii Eesti Maaülikooli kui EKA ja EMTA puhul on tegemist kokkuvõttes väikeste välisvilistlaste arvudega, mis võib samuti olla põhjuseks, et osakaalud kõiguvad aastast aastasse. Samuti tuleb arvestada, et erinevates õppeasutustes on välisüliõpilasi vastu võtvate õppekavade struktuur erineb. Mõnel juhul ongi Eesti tööturгу arvestades tegemist pigem vilistlaste ekspordile suunatud õppekavadega, mis muuhulgas võimaldavad väiksemate erialade elushoidmist kohalike üliõpilaste jaoks.

Tabel 22. Järgmisel õppeaastal töötavate vilistlaste osakaal õppeasutuse lõikes. Tabelis ei näidata gruppe, mille suurus on vähem kui 20 inimest.

	2016/17		2017/18		2018/19	
	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane
EBS					93%	52%
EMÜ	90%	12%	90%	10%	92%	19%
EKA ja EMTA	86%	19%	86%	23%	85%	27%
Mainor					95%	84%
TLÜ	94%	41%	92%	51%	93%	49%
TTÜ	92%	48%	92%	51%	93%	51%
TÜ	91%	40%	91%	43%	91%	44%
Muu					94%	91%

Tulu- ja sotsiaalmaksu on 2019/20 õppeaastal Eestis töötamiselt kõige rohkem maksnud Tallinna Tehnikaülikoolis ja Tartu Ülikoolis oma õpingud lõpetanud välisüliõpilased (tabel 23). Neid on ka arvuliselt kõige rohkem.

Tabel 23. Välisüliõpilastest vilistlastele tehtud väljamaksed lõpetamisele järgneval õppeaastal (kogusummad miljonites eurodes) kooli järgi

Lõpetamise õppeaasta	Kool	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaal-maks	Arv
2016/17	TLÜ	0,28	0,04	0,09	27
	TTÜ	2,13	0,35	0,71	141
	TÜ	1,28	0,22	0,42	77
2017/18	TLÜ	0,68	0,11	0,22	56
	TTÜ	2,41	0,39	0,8	158
	TÜ	1,47	0,25	0,49	91
2018/19	Mainor	0,28	0,04	0,09	30
	TLÜ	0,70	0,11	0,23	49
	TTÜ	2,99	0,51	0,99	177
	TÜ	2,26	0,40	0,75	128

ÕPPEVALDKOND

Õppijad

Tulemused üliõpilaste töötamise kohta erinevates valdkondades on esitatud tabelis 24. Sealt võib näha, et kohalikest üliõpilastest töötavad kõige suurema tõenäosusega hariduse ning ärimise, halduse ja õiguse õppevaldkonna õppurid. Kõige väiksem oli töötavate üliõpilaste osakaal 2019/20 õppeaastal loodusteaduste, matemaatika ja statistika erialal, kus õpingute kõrvalt töötab kolmveerand kohalikest üliõpilastest. Välisüliõpilaste seas on õppeaastal 2019/20 töötavate õppijate osakaal kõige suurem IKT valdkonnas, kus õpingute ajal töötab rohkem kui kaks kolmandikku üliõpilastest. Kõige väiksem on töötavate välisüliõpilaste osakaal põllumajanduse, metsanduse, kalanduse ja veterinaaria õppevaldkonnas ning tervise ja heaolu alal. Viimasel on töötavate välisüliõpilaste osakaal aastate jooksul siiski tõusnud. Samuti on töötavate üliõpilaste osakaalu viimastel õppeaastatel näha hariduse valdkonna välisüliõpilaste seas.

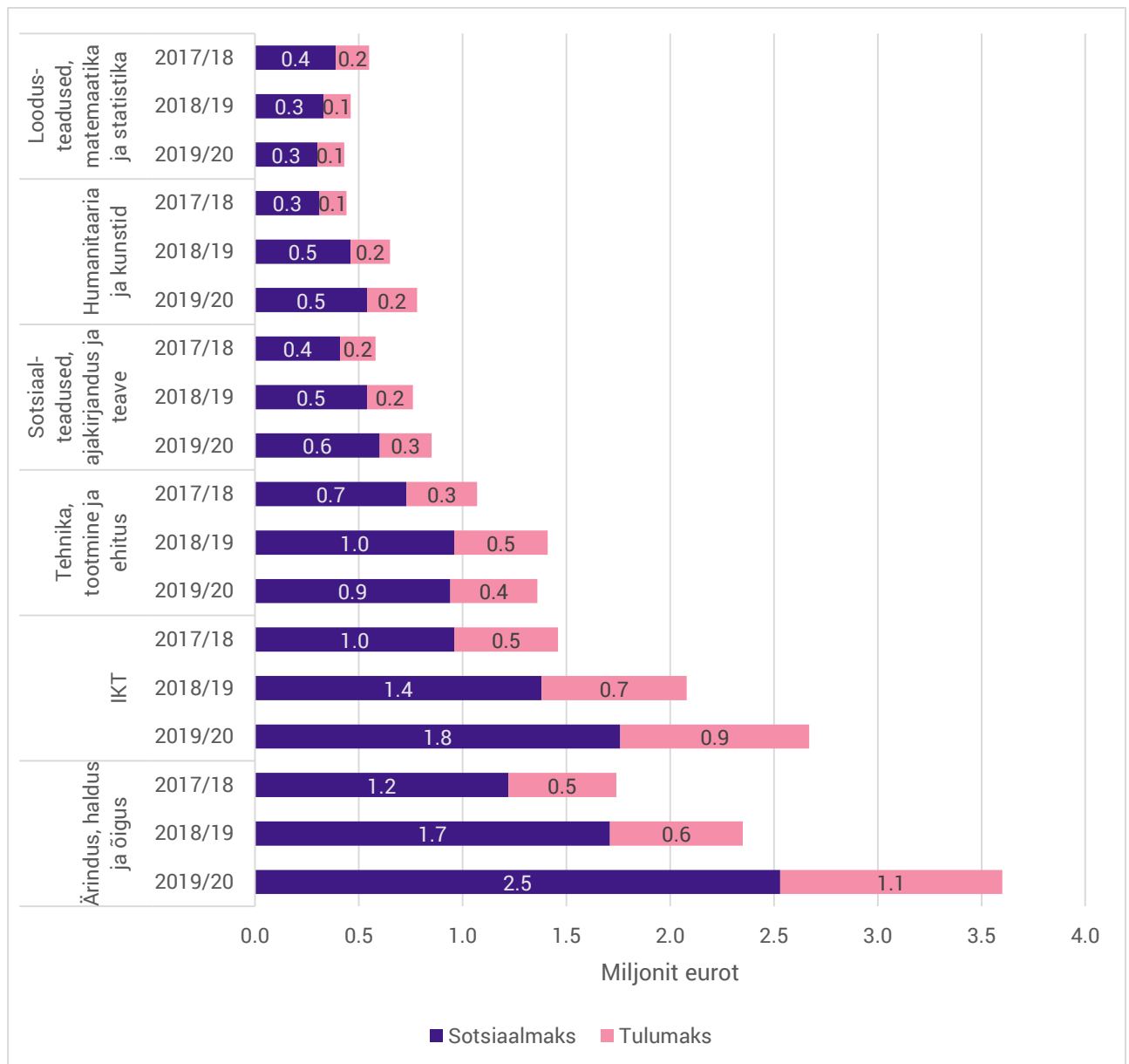
Tabel 24. Töötavate üliõpilaste osakaalud õppevaldkonna järgi

	2017/18		2018/19		2019/20	
	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane
Haridus	90%	14%	91%	24%	91%	38%
Humanitaaria ja kunstid	79%	40%	79%	42%	77%	39%
Informatsiooni- ja kommunikatsiooni-tehnoloogiad	81%	62%	82%	67%	79%	68%
Loodusteadused, matemaatika ja statistika	78%	56%	78%	46%	75%	38%
Põllumajandus, metsandus, kalandus ja veterinaaria	76%	8%	77%	7%	77%	6%
Sotsiaalteadused, ajakirjandus ja teave	86%	47%	87%	51%	85%	45%
Tehnika, tootmine ja ehitus	85%	67%	85%	68%	83%	61%
Tervis ja heaolu	86%	14%	87%	20%	86%	29%
Ärimine, haldus ja õigus	90%	55%	89%	64%	88%	58%

Õppevaldkonna järgi vaadates maksid Eestis 2019/20 õppeaastal kõige rohkem tulu- ja sotsiaalmaksu ärimise, halduse ja õiguse valdkonna üliõpilased, kokku 3,6 miljonit eurot (tabel 25, joonis 9). Selles valdkonnas oli ka tulu teeninud välisüliõpilaste arv kõige suurem. IKT valdkonnas oli tulu teeninud välisüliõpilaste arv küll peaaegu poole väiksem, kuid makstud tulu- ja sotsiaalmaksu kogusumma oli 2,7 miljonit eurot.

Tabel 25. Välisüliõpilastele tehtud väljamaksed õppimise ajal (kogusummad miljonites eurodes) õppevaldkonna järgi

Õppeaasta	Valdkond	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaal-maks	Arv
2017/18	Humanitaaria ja kunstid	0,93	0,13	0,31	192
	Sotsiaalteadused, ajakirjandus ja teave	1,23	0,17	0,41	192
	Ärindus, haldus ja õigus	3,67	0,52	1,22	460
	Loodusteadused, matemaatika ja statistika	1,18	0,16	0,39	147
	IKT	2,92	0,50	0,96	258
	Tehnika, tootmine ja ehitus	2,21	0,34	0,73	307
	KOKKU	12,14	1,82	4,02	1591
2018/19	Humanitaaria ja kunstid	1,38	0,19	0,46	259
	Sotsiaalteadused, ajakirjandus ja teave	1,62	0,22	0,54	190
	Ärindus, haldus ja õigus	5,14	0,64	1,71	605
	Loodusteadused, matemaatika ja statistika	0,99	0,13	0,33	135
	IKT	4,17	0,70	1,38	357
	Tehnika, tootmine ja ehitus	2,91	0,45	0,96	329
	KOKKU	16,21	2,33	5,38	1923
2019/20	Haridus	0,29	0,04	0,10	37
	Humanitaaria ja kunstid	1,61	0,24	0,54	256
	Sotsiaalteadused, ajakirjandus ja teave	1,8	0,25	0,60	221
	Ärindus, haldus ja õigus	7,62	1,07	2,53	845
	Loodusteadused, matemaatika ja statistika	0,9	0,13	0,30	134
	IKT	5,33	0,91	1,76	434
	Tehnika, tootmine ja ehitus	2,82	0,42	0,94	356
	Tervis ja heaolu	0,45	0,06	0,15	57
	KOKKU	20,82	3,12	6,92	2340

Joonis 9. Välisüliõpilaste makstud sotsiaal- ja tulumaks suuremates õppevaldkondades õppeaasta järgi

Vilistlased

Välisvilistlaste seas paistab silma, et viimaste aastate jooksul on vähenenud Eestisse tööle jäävate loodusteaduste valdkonna vilistlaste osakaal (tabel 26). Kui 2017/18 õppeaastal oli selles valdkonnas nende vilistlaste osakaal, kes Eestis töötasid 71%, siis 2019/20 õppeaastal 55%. Muudes valdkondades nii selget trendi näha pole: ühel aastal on Eestisse tööle jäänud vilistlaste arv suurem, teisel jälle pisut väiksem.

Tabel 26. Vilistlaste töötamine õpingute lõpetamise järgselt õppevaldkonna järgi

	2016/17		2017/18		2018/19	
	kohalik üliõpilane	välisüliõpilane	kohalik üliõpilane	välisüliõpilane	kohalik üliõpilane	välisüliõpilane
Humanitaaria ja kunstid	86%	30%	87%	36%	86%	40%
IKT	94%	70%	92%	65%	93%	72%
Loodusteadused, matemaatika ja statistika	85%	71%	84%	58%	86%	55%
Sotsiaalteadused, ajakirjandus ja teave	91%	33%	91%	50%	92%	43%
Tehnika, tootmine ja ehitus	92%	64%	91%	65%	93%	67%
Ärindus, haldus ja õigus	94%	39%	94%	51%	93%	48%

Õppeaastal 2019/20 maksid eelmisel õppeaastal lõpetanud välisüliõpilastest kõige rohkem tulu- ja sotsiaalmaksu Eestis töötamiselt IKT valdkonna lõpetajad, kokku 0,93 miljonit eurot (tabel 27). Ärinduse, halduse ja õiguse valdkonna üliõpilased lisasid 0,86 miljonit eurot.

Tabel 27. Välisüliõpilastest vilistlastele tehtud väljamaksed lõpetamisele järgneval õppeaastal (kogusummad miljonites eurodes) õppevaldkonna järgi

Lõpetamise õppeaasta	Valdkond	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaalmaks	Arv
2016/17	Humanitaaria ja kunstid	0,23	0,04	0,07	29
	Sotsiaalteadused, ajakirjandus ja teave	0,36	0,05	0,12	30
	Ärindus, haldus ja õigus	0,92	0,14	0,31	75
	Loodusteadused, matemaatika ja statistika	0,18	0,02	0,06	22
	IKT	1,34	0,24	0,44	68
	Tehnika, tootmine ja ehitus	1,11	0,18	0,37	76
2017/18	Humanitaaria ja kunstid	0,44	0,06	0,15	50
	Sotsiaalteadused, ajakirjandus ja teave	0,75	0,11	0,25	54
	Ärindus, haldus ja õigus	1,53	0,22	0,51	125
	Loodusteadused, matemaatika ja statistika	0,41	0,05	0,14	39
	IKT	1,39	0,25	0,46	64
	Tehnika, tootmine ja ehitus	1,25	0,20	0,41	92
2018/19	Humanitaaria ja kunstid	0,66	0,11	0,22	55
	Sotsiaalteadused, ajakirjandus ja teave	0,93	0,15	0,31	61
	Ärindus, haldus ja õigus	1,78	0,27	0,59	132
	Loodusteadused, matemaatika ja statistika	0,34	0,05	0,11	32
	IKT	1,80	0,33	0,60	86
	Tehnika, tootmine ja ehitus	1,55	0,26	0,51	99

ELUKOHARIIK

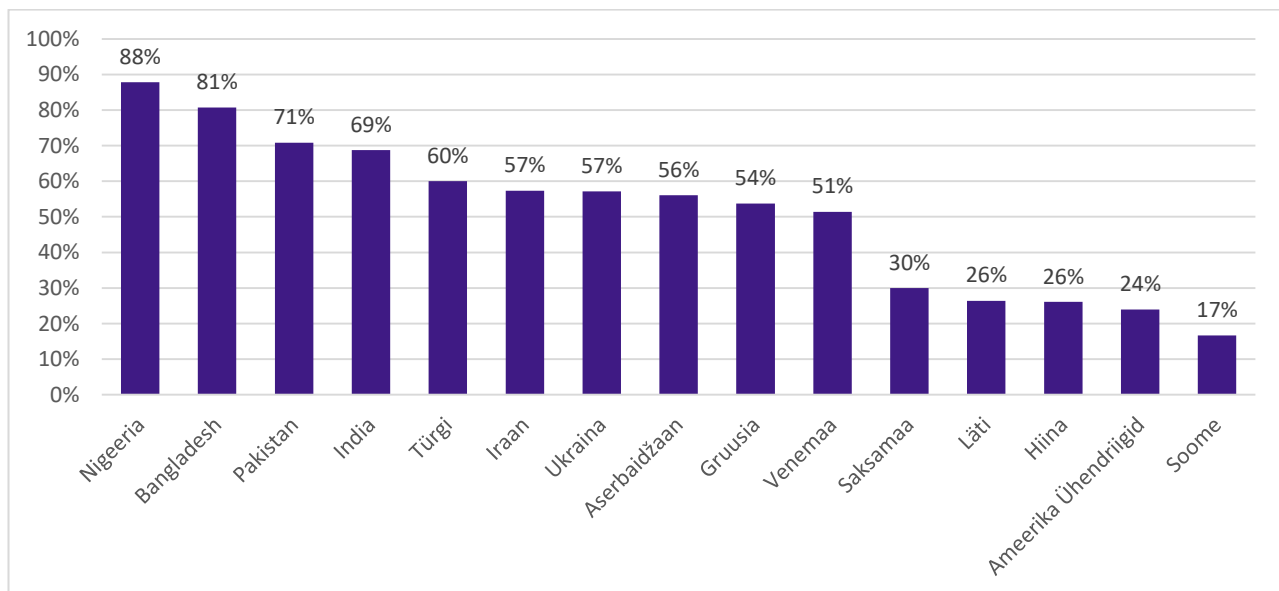
Õppijad

Kui vaadata elukohariiki (see võetud ETISes märgitu järgi) töötavad kõige suurema tõenäosusega Aafrikast ja Aasiast pärit välisüliõpilased ning vähem Euroopast pärit üliõpilased (tabel 28). 2019/20 õppeaastal on õpingute kõrvalt töötavate välisüliõpilaste osakaal vähenenud peaaegu kõikides regioonides, erandiks on Aasia. Viimast saab selgitada asjaoluga, et Aasiast pärit välisüliõpilaste koosseis on aastate jooksul muutunud. Varasemalt oli nende hulgas proportsionaalselt rohkem näiteks Hiinast pärit välisüliõpilasi, kes töötavad väiksema tõenäosusega kui India, Pakistani või Bangladesh'i tudengid, kelle osakaal on viimastel aastatel tõusnud.

Tabel 28. Töötavate välisüliõpilaste osakaalud vastavalt elukohariigi regioonile

	2017/18	2018/19	2019/20
Ameerika	46%	43%	39%
Aasia	52%	60%	60%
Aafrika	87%	87%	83%
Põhja-Euroopa	32%	27%	26%
Ida-Euroopa	51%	56%	53%
Lõuna-Euroopa	42%	45%	35%
Lääne-Euroopa	52%	39%	32%

Joonisel 10 on näidatud töötavate välisüliõpilaste osakaalud 15 suurema välisüliõpilaste arvuga riigis. Üksikute riikide järgi on töötavate välisüliõpilaste osakaal suurem Nigeeria ja Bangladesh'i päritolu üliõpilaste seas. Kõige väiksema tõenäosusega töötavad Soomest pärit üliõpilased.

Joonis 10. Töötavate üliõpilaste osakaal suurema välisüliõpilaste arvuga riikide lõikes õppeaastal 2019/2020

Tulu- ja sotsiaalmaksu on 2019/20 õppeaastal kõige rohkem maksnud Aasia regioonist pärit välisüliõpilased, kokku 4,3 miljonit eurot (tabel 29). Neile järgnevad Euroopast pärit välisüliõpilased kokku 3,5 miljoni euroga.

Tabel 29. Välisüliõpilastele tehtud väljamaksed õppimise ajal (kogusummad miljonites eurodes) päritoluregiooni järgi

Õppeaasta	Regioon	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaal-maks	Arv
2017/18	Ameerika	0,69	0,12	0,23	84
	Aasia	4,12	0,64	1,36	525
	Aafrika	2,64	0,35	0,88	321
	Ida-Euroopa	1,88	0,28	0,63	278
	Põhja-Euroopa	2,33	0,36	0,77	292
	Lõuna-Euroopa	0,40	0,07	0,13	44
	Lääne-Euroopa	0,32	0,05	0,11	38
	KOKKU	12,38	1,87	4,11	1582
2018/19	Ameerika	1,01	0,17	0,34	92
	Aasia	6,95	1,02	2,31	796
	Aafrika	3,12	0,37	1,04	365
	Ida-Euroopa	2,56	0,37	0,85	358
	Põhja-Euroopa	2,12	0,33	0,70	217
	Lõuna-Euroopa	0,44	0,07	0,14	58
	Lääne-Euroopa	0,34	0,06	0,11	32
	KOKKU	16,54	2,39	5,49	1918
2019/20	Ameerika	1,01	0,17	0,34	89
	Aasia	8,97	1,35	2,98	983
	Aafrika	3,54	0,46	1,18	446
	Ida-Euroopa	3,25	0,49	1,08	407
	Põhja-Euroopa	2,95	0,46	0,98	306
	Lõuna-Euroopa	0,58	0,09	0,19	62
	Lääne-Euroopa	0,49	0,09	0,16	39
	KOKKU	20,79	3,11	6,91	2332

Vilistlased

Ka välisüliõpilastest vilistlaste puhul jäävad pärast õpingute lõpetamist Eestisse tööle rohkem Aafrika ja Aasia tudengid (tabel 30). Samal ajal Põhja-Euroopa riikidest pärit välisüliõpilastest jäi õpingute lõpetamise järel Eestisse tööle vähem kui veerand.

Tabel 30. Töötavate vilistlaste osakaal lõpetamise õppeaasta ja päritoluregiooni järgi (Lääne-Euroopas oli 2018/19 õppeaastal töötavaid välisvilistlasi alla 20)

	2016/17	2017/18	2018/19
Ameerika	43%	37%	41%
Aasia	50%	50%	59%
Aafrika	81%	82%	81%
Ida-Euroopa	61%	62%	62%
Põhja-Euroopa	17%	26%	23%
Lõuna-Euroopa	41%	47%	32%
Lääne-Euroopa	25%	43%	...

Välisüliõpilastest vilistlaste väljamaksete puhul saab välja tuua vaid kolm suuremat regiooni: Aasia, Aafrika ja Euroopa. Aasiast pärit üliõpilaste makstud tulu- ja sotsiaalmaksu summa on õppeaastal 2019/20 varasemate aastatega võrreldes peaaegu kahekordistunud, 2019/20 õppeaastal maksid 2018/19 aastal õpingud lõpetanud Aasia päritoluga vilistlased tulumaksu kokku 0,5 miljonit ja sotsiaalmaksu 1 miljon eurot (tabel 31). Samuti on suurenenud maksupanus ühe inimese kohta. Suurenenud on ka Euroopast pärit välisüliõpilaste eest makstud tulu- ja sotsiaalmaksu kogusummad. Aafrikast pärit ja Eestisse tööle jäänud välisvilistlaste arv on eelmise aastaga võrreldes vähenenud ja eelmise aastaga võrreldes on väiksem ka nende poolt makstud maksude kogusumma.

Tabel 31. Välisüliõpilastest vilistlastele tehtud väljamaksed lõpetamisele järgneval õppeaastal (kogusummad miljonites eurodes) päritoluregiooni järgi

Lõpetamise õppeaasta	Regioon	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaalmaks	Arv
2016/17	Aasia	1,76	0,29	0,58	112
	Aafrika	0,71	0,11	0,24	57
	Euroopa	1,56	0,25	0,51	121
	Muu	0,18	0,03	0,06	13
2017/18	Aasia	1,64	0,27	0,54	112
	Aafrika	1,54	0,21	0,51	128
	Euroopa	2,30	0,37	0,76	165
	Muu	0,28	0,05	0,09	19
2018/19	Aasia	3,08	0,52	1,02	185
	Aafrika	1,14	0,16	0,38	96
	Euroopa	2,60	0,44	0,86	166
	Muu	0,48	0,09	0,16	28

Töötajad

Elamislooga välistöötajad on kodakondsusriikide poolest välisüliõpilastest küllaltki erinevad. Välistöötajate seas on kõige rohkem Ukraina, Venemaa ja Valgevene kodakondsusega inimesi, kes moodustavad töötajate üldarvust kolmveerandi.

ETTEVÖTTE TEGEVUSALA

Õppijad

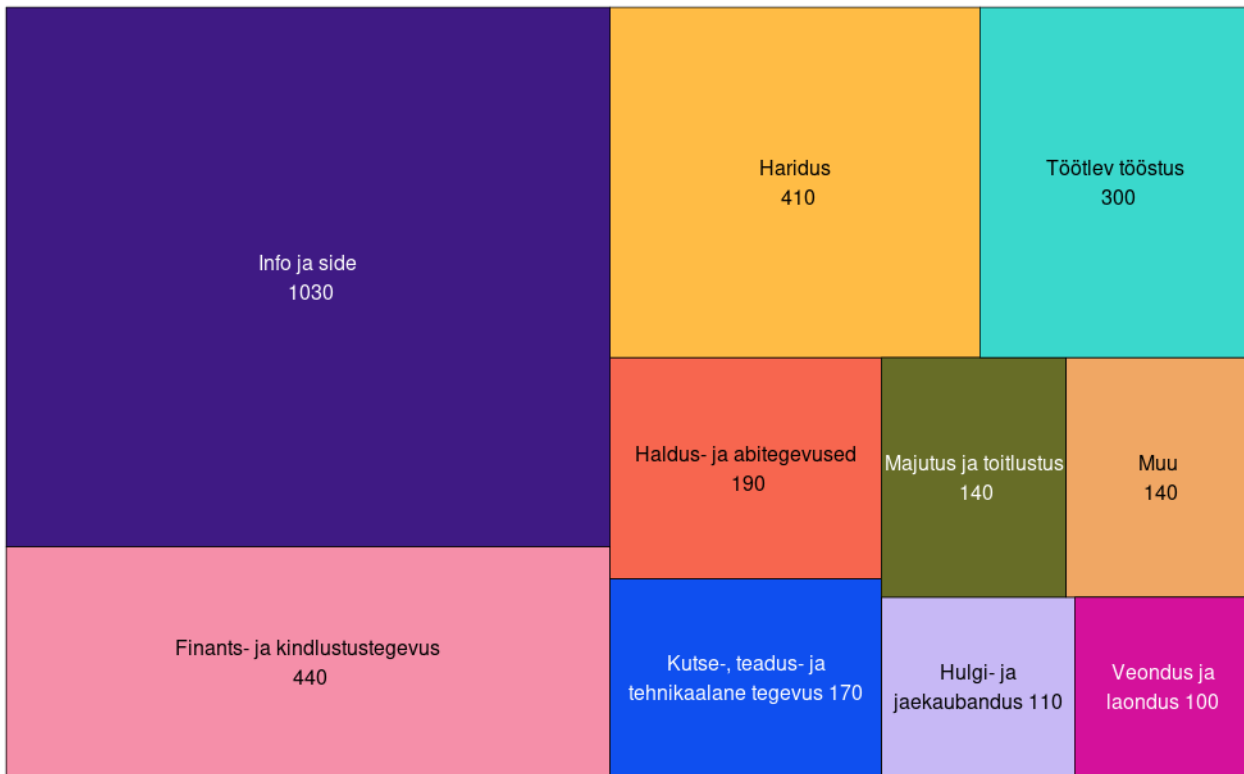
Tulemused üliõpilaste töötamise kohta ettevõtte tegevusala järgi on esitatud tabelis 32. Sealt võib näha, et õppeaastal 2019/20 olid kohalike ja välisüliõpilaste töötamise alad pigem sarnased. Mõlemal juhul olid TOP 5 tegevusala seas info ja side, hulgi ja jaekaubandus ning haridus. Kohalikud üliõpilased töötavad välisüliõpilastega võrreldes sagedamini avaliku halduse ja riigikaitse alal, välisüliõpilased jälle teeninduses. Varasemate aastatega võrreldes on suurenenud nende välisüliõpilaste arv, kes töötavad ettevõtetes, mille tegevusalaks on info ja side.

Tabel 32. TOP 5 ettevõtte tegevusala, kus üliõpilased töötavad (tabelis üliõpilaste arv)

	Kohalik üliõpilane		Välisüliõpilane	
	Tegevusala	Arv	Tegevusala	Arv
2017/18	Haridus	6758	Haldus- ja abitegevused	428
	Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	5805	Majutus ja toitlustus	355
	Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	4425	Info ja side	342
	Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	4135	Haridus	338
	Haldus- ja abitegevused	3930	Töötlev tööstus	163
2018/19	Haridus	6848	Haldus- ja abitegevused	487
	Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	5607	Info ja side	450
	Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	4216	Majutus ja toitlustus	445
	Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	4165	Haridus	414
	Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	3789	Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	220
2019/20	Haridus	6733	Info ja side	675
	Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	5173	Majutus ja toitlustus	512
	Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	4226	Haridus	465
	Info ja side	4105	Haldus- ja abitegevused	382
	Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	4097	Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	270

Kõige rohkem tulu- ja sotsiaalmaksu maksid 2019/20 õppeaastal välisüliõpilased, kes töötasid info ja side tegevusalal, kokku 3 miljonit eurot (tabel 33 ja joonis 11). Tegevusaladest järgnevad finants- ja kindlustustegevus ja haridus (mõlemad 1,3 miljonit eurot) ning töötlev tööstus veidi vähem kui miljoni euroga.

Välisüliõpilaste makstud tulumaks tuhandetes eurodes õppeaastal 2019/20

Joonis 11. Välisüliõpilaste makstud tulumaks õppeaastal 2019/20 ettevõtte tegevusala järgi (tuhandetes eurodes)

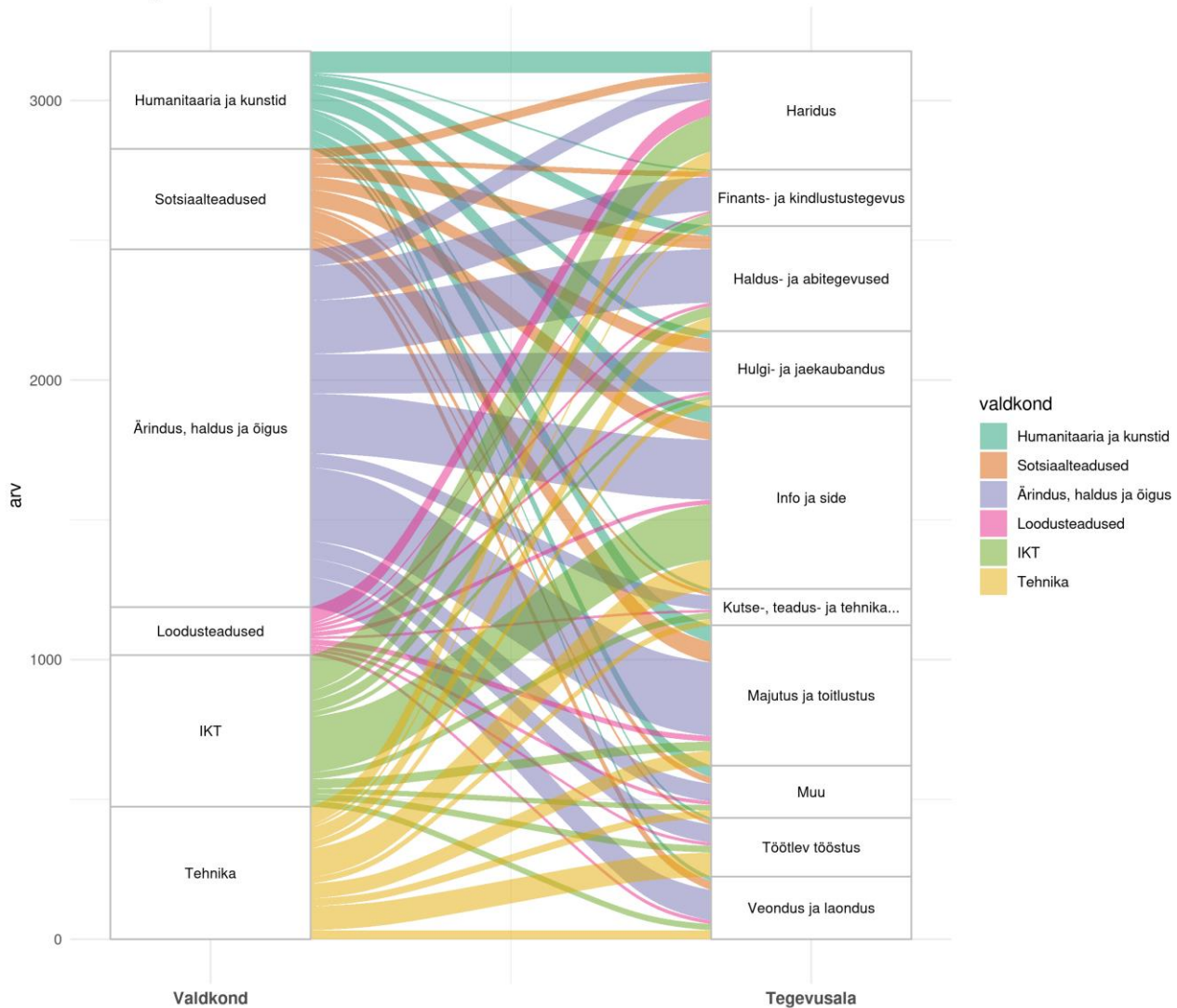
Tabel 33. Välisüliõpilastele tehtud väljamaksed õppimise ajal (kogusummad miljonites eurodes) ettevõtte tegevusala järgi

Õppeaasta	Tegevusala	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaalmaks	Arv
2017/18	Töötlev tööstus	1,12	0,18	0,37	152
	Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	0,38	0,05	0,13	82
	Veondus ja laondus	0,40	0,05	0,13	109
	Majutus ja toitlustus	1,11	0,13	0,37	355
	Info ja side	2,74	0,46	0,90	323
	Finants- ja kindlustustegevus	1,36	0,22	0,45	157
	Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	0,48	0,08	0,16	85
	Haldus- ja abitegevused	2,06	0,27	0,68	430
	Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	0,10	0,02	0,03	38
	Haridus	1,83	0,29	0,61	333
	Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	0,26	0,05	0,09	37
	Muud teenindavad tegevused	0,26	0,03	0,09	53
	Muu	0,32	0,05	0,11	63
	KOKKU		12,42	1,88	4,12

2018/19	Töötlev tööstus	1,73	0,27	0,57	182
	Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	0,70	0,08	0,23	171
	Veondus ja laondus	0,55	0,07	0,18	159
	Majutus ja toitlustus	1,73	0,16	0,58	437
	Info ja side	4,33	0,73	1,43	616
	Finants- ja kindlustustegevus	1,62	0,26	0,54	149
	Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	0,83	0,14	0,28	117
	Haldus- ja abitegevused	1,93	0,22	0,64	405
	Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	0,18	0,03	0,06	42
	Haridus	2,18	0,34	0,72	436
	Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	0,24	0,04	0,08	45
	Muud teenindavad tegevused	0,18	0,03	0,06	36
	Muu	0,35	0,05	0,12	68
	KOKKU	16,55	2,39	5,50	2863
2019/20	Töötlev tööstus	1,97	0,30	0,65	209
	Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	1,01	0,11	0,34	254
	Veondus ja laondus	0,79	0,1	0,26	212
	Majutus ja toitlustus	1,60	0,14	0,54	474
	Info ja side	6,11	1,03	2,02	686
	Finants- ja kindlustustegevus	2,61	0,44	0,87	221
	Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	1,03	0,17	0,34	130
	Haldus- ja abitegevused	1,64	0,19	0,54	359
	Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	0,15	0,02	0,05	35
	Haridus	2,69	0,41	0,89	465
	Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	0,13	0,02	0,04	38
	Muud teenindavad tegevused	0,11	0,01	0,04	33
	Muu	0,55	0,09	0,18	113
	KOKKU	20,39	3,03	6,76	3229

See, kui suur osa välisüliõpilastest töötab erialasel töö, on õppevaldkonniti mõnevõrra erinev. Kõigis õppevaldkondades on märkimisväärne hulk üliõpilasi, kes töötavad hariduse tegevusalal (joonis 12). Siin on tegemist eelkõige magistri- ja doktoriõppe üliõpilastega, kes töötavad ülikoolide juures. IKT õppevaldkonna üliõpilaste töötamistest rohkem kui kolmandik on ka info ja side tegevusalal. Info ja side tegevusalal on registreeritud ka veidi rohkem kui viiendik tehnika, tootmise ja ehituse valdkonna välisüliõpilastest. Pääaegu sama palju selle valdkonna välisüliõpilaste töötamistest on registreeritud ka töötleva tööstuse ettevõtetes. Teenindusega seotud tegevusalad on aga populaarsed töökohad kõigi õppevaldkondade välisüliõpilaste seas.

Välisüliõpilaste töötamine aastal 2019/20

Joonis 12. Välisüliõpilaste töötamine erinevatel tegevusaladel suuremate õppevaldkondade lõikes õppeaastal 2019/20. Valdkondade lühendid: Tehnika – tehnika, tootmine ja ehitus; IKT – informatsiooni- ja kommunikatsioonitehnoloogiad; Loodusteadused – loodusteadused, matemaatika ja statistika; Sotsiaalteadused – sotsiaalteadused, ajakirjandus ja teave.

Vilistlased

Välisvilistlaste seas olid populaarsemad tegevusalad õppeaastal 2019/20 info ja side, haridus, töötlev tööstus ning teenindus (tabel 34). Tegevusalad, kus välisüliõpilased lõpetamise järgselt töötavad, ei ole väga erinevad õppijate puhul nähtud tegevusaladest.

Tabel 34. TOP 5 ettevõtte tegevusala, kus vilistlased peale õpingute lõpetamist töötavad

	Kohalik üliõpilane		Välisüliõpilane	
	Tegevusala	Arv	Tegevusala	Arv
2016/17	Haridus	1738	Info ja side	110
	Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	1219	Haridus	61
	Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	1176	Haldus- ja abitegevused	59
	Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	1117	Töötlev tööstus	44
	Info ja side	993	Veondus ja laondus	32
2017/18	Haridus	1761	Info ja side	130
	Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	1195	Haldus- ja abitegevused	86
	Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	1099	Majutus ja toitlustus	73
	Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	981	Haridus	66
	Info ja side	841	Töötlev tööstus	61
2018/19	Haridus	1812	Info ja side	160
	Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	1184	Haridus	93
	Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	1077	Töötlev tööstus	76
	Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	977	Haldus- ja abitegevused	72
	Info ja side	944	Majutus ja toitlustus	68

Tulu- ja sotsiaalmaksu kogusummad olid õppeaastal 2019/20 kõige suuremad info ja side tegevusalal töötavatel välisvilistlastel, kokku 1,3 miljonit eurot (tabel 35). Sellel tegevusalal on konkurentsitult suurim ka siia tööle jäänud välisvilistlaste arv.

Tabel 35. Välisüliõpilastest vilistlastele tehtud väljamaksed lõpetamisele järgneval õppeaastal (kogusummad miljonites eurodes) ettevõtte tegevusala järgi

Õppeaasta	Tegevusala	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaalmaks	Arv
2016/17	Töötlev tööstus	0,55	0,09	0,18	41
	Veondus ja laondus	0,16	0,02	0,05	27
	Majutus ja toitlustus	0,08	0,01	0,03	25
	Info ja side	1,61	0,27	0,53	105
	Finants- ja kindlustustegevus	0,41	0,07	0,14	30
	Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	0,16	0,03	0,05	20
	Haldus- ja abitegevused	0,54	0,09	0,18	63
	Haridus	0,37	0,05	0,12	59
	Muu	0,30	0,05	0,10	46
	KOKKU	4,18	0,68	1,38	416
2017/18	Töötlev tööstus	0,72	0,11	0,24	60
	Veondus ja laondus	0,22	0,03	0,07	41
	Majutus ja toitlustus	0,37	0,04	0,12	65
	Info ja side	1,84	0,32	0,61	144
	Finants- ja kindlustustegevus	0,64	0,11	0,21	40
	Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	0,33	0,05	0,11	36
	Haldus- ja abitegevused	0,58	0,08	0,19	89
	Haridus	0,60	0,10	0,20	60
	Muu	0,38	0,05	0,13	66
	KOKKU	5,70	0,89	1,89	601
2018/19	Töötlev tööstus	1,09	0,18	0,36	79
	Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	0,08	0,01	0,03	23
	Veondus ja laondus	0,25	0,03	0,08	39
	Majutus ja toitlustus	0,34	0,03	0,11	68
	Info ja side	2,53	0,45	0,84	152
	Finants- ja kindlustustegevus	0,86	0,16	0,28	47
	Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	0,37	0,07	0,12	29
	Haldus- ja abitegevused	0,39	0,05	0,13	63
	Haridus	0,67	0,11	0,22	90
	Muu	0,51	0,08	0,17	53
	KOKKU	7,09	1,17	2,34	643

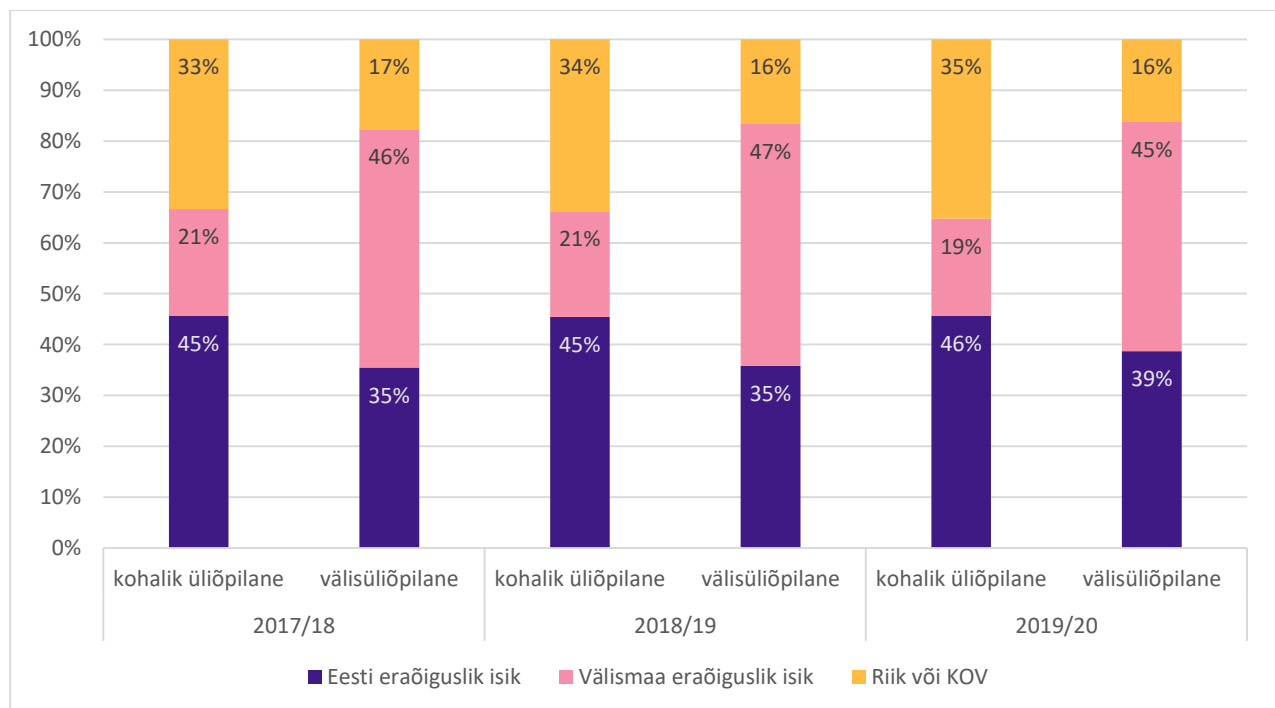
Töötajad

Tööloa alusel Eestis viibivad välistöötajad on tööl peamiselt töötleva tööstuse tegevusalal (32%) ning info ja side tegevusalal (18%). Näiteks välisüliõpilaste seas populaarsel majutuse ja toitlustuse tegevusalal töötab tööloaga välistöötajatest vaid 4%, haldus- ja abitegevuste alal 8% ja hariduses 3%.

ETTEVÕTTE OMANDIVORM

Õppijad

Õppijate töötamised lähtuvalt ettevõtte omandivormist on esitatud joonisel 13. Sarnaselt varasemate aastatega on ka 2019/20 õppeaastal näha, et välisüliõpilased töötavad kohalikest suurema tõenäosusega välisettevõtte heaks ning väiksema tõenäosusega riigi või kohaliku omavalitsuse asutuse heaks. Ettevõtete puhul on välisüliõpilastele suurimad tööandjad töövahendufirmad ja erinevad kuller- ja pakiteenuste osutajad. Samuti on suurimate tööandjate seas välisfirmade Eesti filiaalid, kaubandus- ja teenindusettevõtted. Riigi või kohaliku omavalitsuse asutustest on välisüliõpilastele suurimateks tööandjateks ülikoolid.

Joonis 13. Ettevõtte omandivormi jaotus töötavate üliõpilaste seas

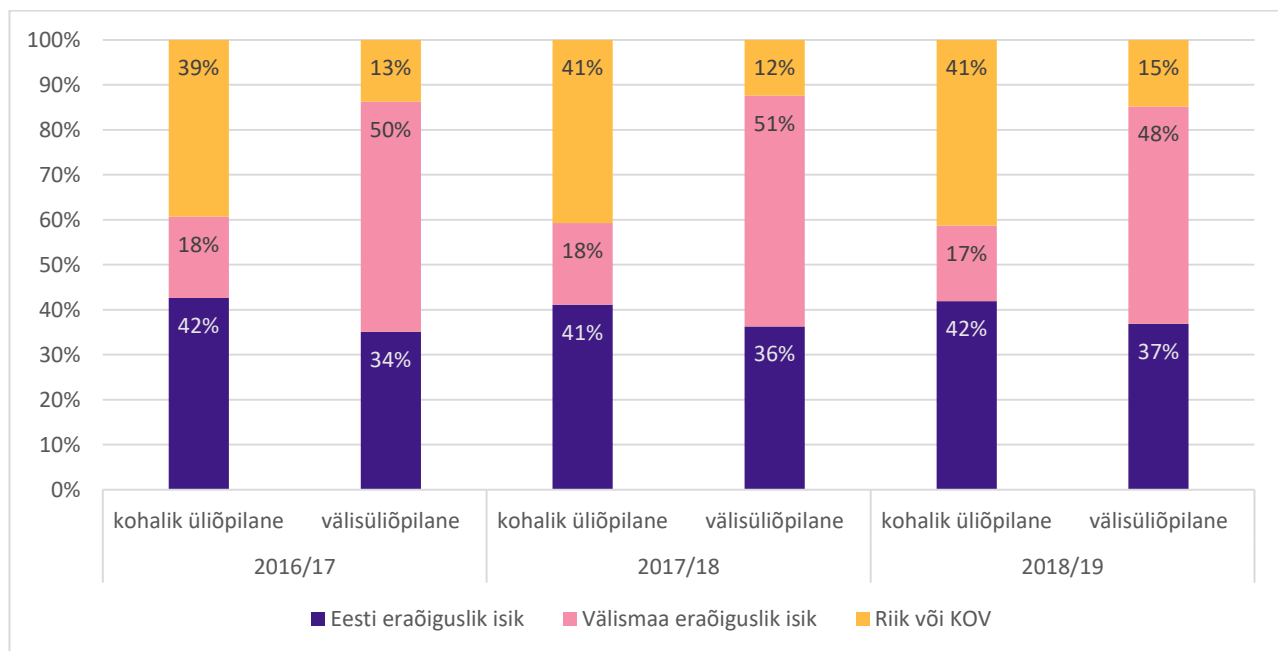
Tulu- ja sotsiaalmaksu on tasutud kõige enam välisettevõtetes töötanud välisüliõpilaste eest (tabel 36). Kuna töist tulu teeninud välisüliõpilaste arvud on tõusnud, siis on aastate jooksul suurenenud ka makstud maksude kogusummad.

Tabel 36. Välisüliõpilastele tehtud väljamaksed õppimise ajal (kogusummad miljonites eurodes) ettevõtte omaniku liigi järgi

Õppeaasta	Omaniku liik	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaalmaks	Arv
2017/18	Eesti eraõiguslik isik	3,91	0,57	1,31	631
	Välismaa eraõiguslik isik	6,58	0,99	2,18	912
	Riik või KOV	1,93	0,31	0,64	331
2018/19	Eesti eraõiguslik isik	4,77	0,65	1,60	953
	Välismaa eraõiguslik isik	9,42	1,37	3,12	1111
	Riik või KOV	2,29	0,36	0,76	401
2019/20	Eesti eraõiguslik isik	5,68	0,77	1,90	1087
	Välismaa eraõiguslik isik	11,66	1,80	3,86	1301
	Riik või KOV	3,07	0,47	1,01	490

Vilistlased

Vilistlaste seas võib samuti näha tendentsi, et välisüliõpilastest vilistlased jäävad sagedamini tööle välisettevõtetesse (joonis 14). Riigi või kohaliku omavalitsuse heaks töötavate välisvilistlaste arv on läbi aastate olnud kõige väiksem.

Joonis 14. Vilistlaste töötamine lõpetamise õppeaasta ja ettevõtte omandivormi järgi

Lähtuvalt välisüliõpilaste jaotusest ettevõtete vahel, on ka välisettevõtetes töötavate välisüliõpilastest vilistlaste panus maksudena kõige suurem, õppeaastal 2019/20 2 miljonit eurot (tabel 37).

Tabel 37. Välisüliõpilastest vilistlastele tehtud väljamaksud lõpetamisele järgneval õppeaastal (kogusummad miljonites eurodes) ettevõtte omaniku liigi järgi

Lõpetamise õppeaasta	Omaniku liik	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaal-maks	Arv
2016/17	Eesti eraõiguslik isik	1,05	0,17	0,35	137
	Välismaa eraõiguslik isik	2,73	0,45	0,90	190
	Riik või KOV	0,39	0,06	0,13	44
2017/18	Eesti eraõiguslik isik	1,68	0,25	0,56	202
	Välismaa eraõiguslik isik	3,43	0,53	1,13	277
	Riik või KOV	0,59	0,10	0,20	61
2018/19	Eesti eraõiguslik isik	2,06	0,33	0,69	214
	Välismaa eraõiguslik isik	4,15	0,68	1,37	285
	Riik või KOV	0,87	0,14	0,29	89

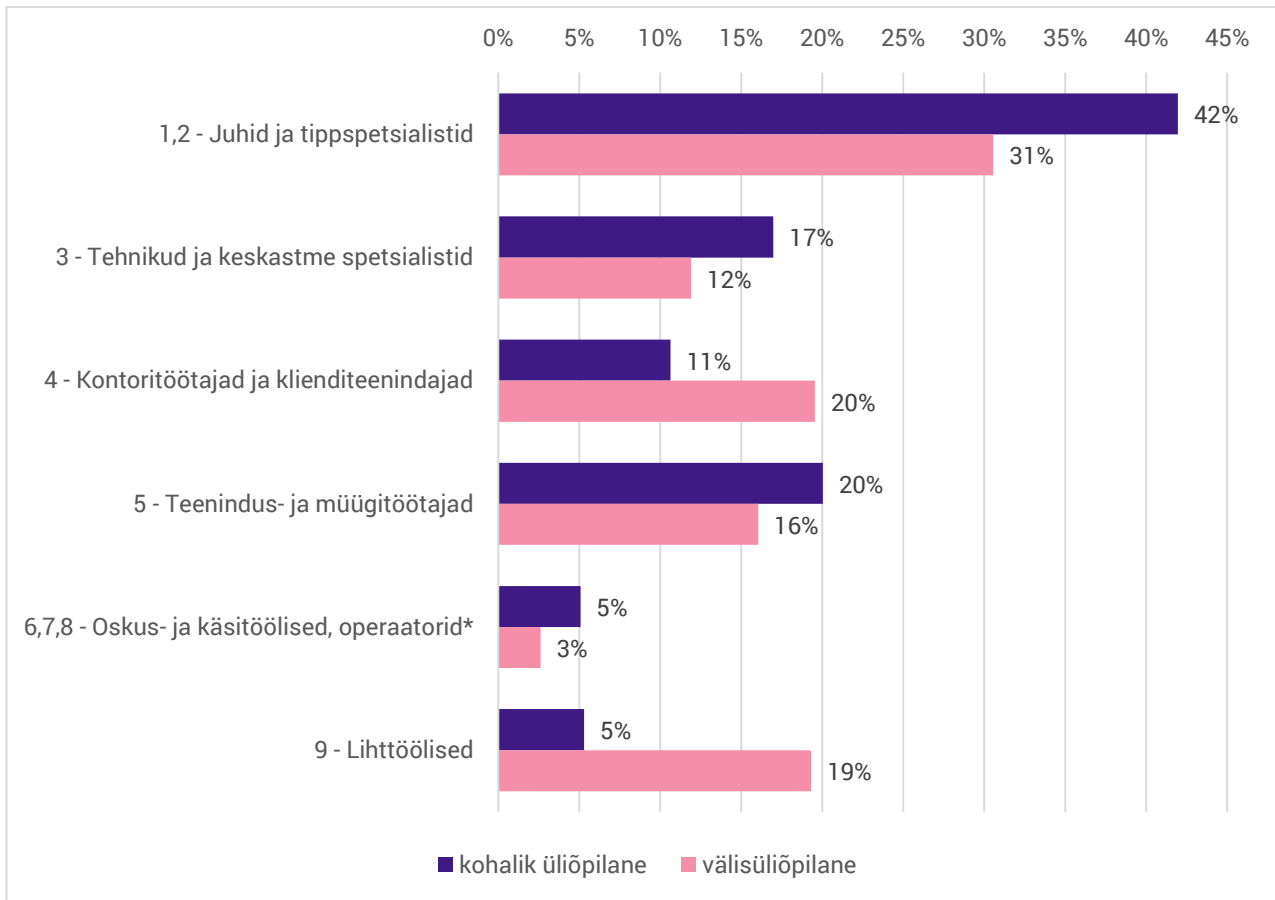
Töötajad

Võrreldes välisüliõpilasi ja vilistlasi tööloa alusel Eestisse saabunud välistöötajatega on näha, et välistöötajad on hõivatud pigem Eesti omanikega ettevõtetes (64% neist), välisomanikega ettevõtetes töötab neist 31%. Sarnaselt välisüliõpilastega on tööloaga välistöötajaid väga vähe riigi või kohaliku omavalitsuse asutustes.

AMET

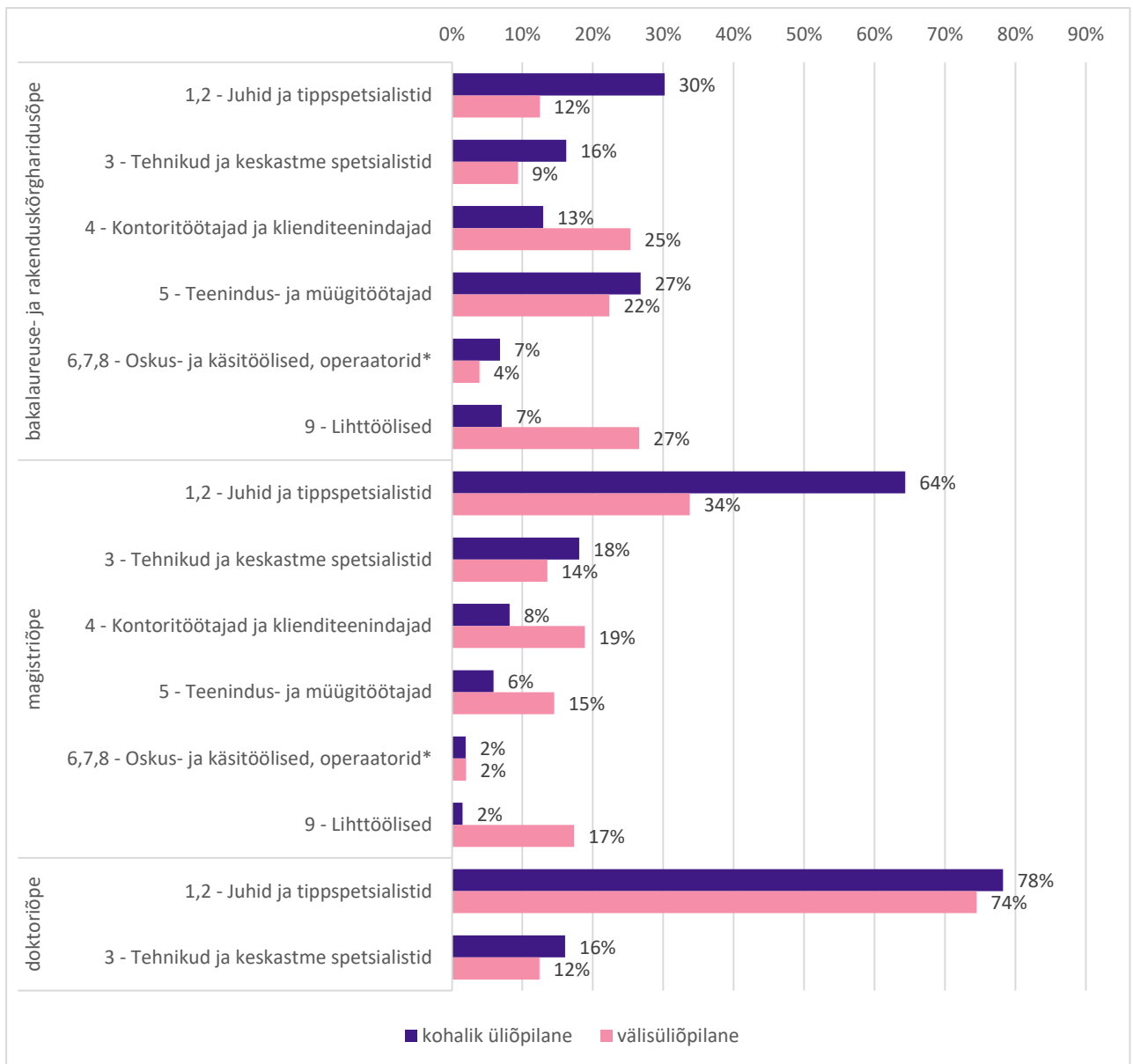
Õppijad

Ameti kohta on töötamise registris informatsiooni antud 78% 2019/20 õppeaastal töötanud üliõpilastest. Seejuures on täitmata kirjete osakaal nii kohalike kui välisüliõpilaste puhul sama suur (kõigi töölepingu liikide puhul pole töötamise registris ametiala täitmine kohustuslik). Võrdlusest selgub, et kohalike üliõpilaste seas on välisüliõpilastega võrreldes rohkem juhi või tippspetsialisti ametikohal töötavaid üliõpilasi (joonis 15). Sellisele positsioonile on registreeritud 42% kohalike ja 31% välisüliõpilaste töötamistest. Kohalike üliõpilaste seas on ka rohkem neid, kes töötavad tehniku või keskastme spetsialistina. Välisüliõpilaste hulgas on rohkem neid, kes töötavad kontoritöötaja või klienditeenindajana ning lihttöölisena. Siin tuleb aga arvestada, et erinevalt välisüliõpilastest oli märkimisväärne hulk kohalikest üliõpilastest Eesti tööturul aktiivne juba enne õpingute alustamist. Seega on neil ka lihtsam saavutada juhi või tippspetsialisti positsiooni.

Joonis 15. Töötavate üliõpilaste jaotus ametigrupi järgi õppeaastal 2019/20. *Sisaldab ametigruppe oskustöötajad ja käsitöölised; seadme- ja masinaoperaatorid ja koostajad; põllumajanduse, metsanduse, jahinduse ja kalanduse oskustöötajad.

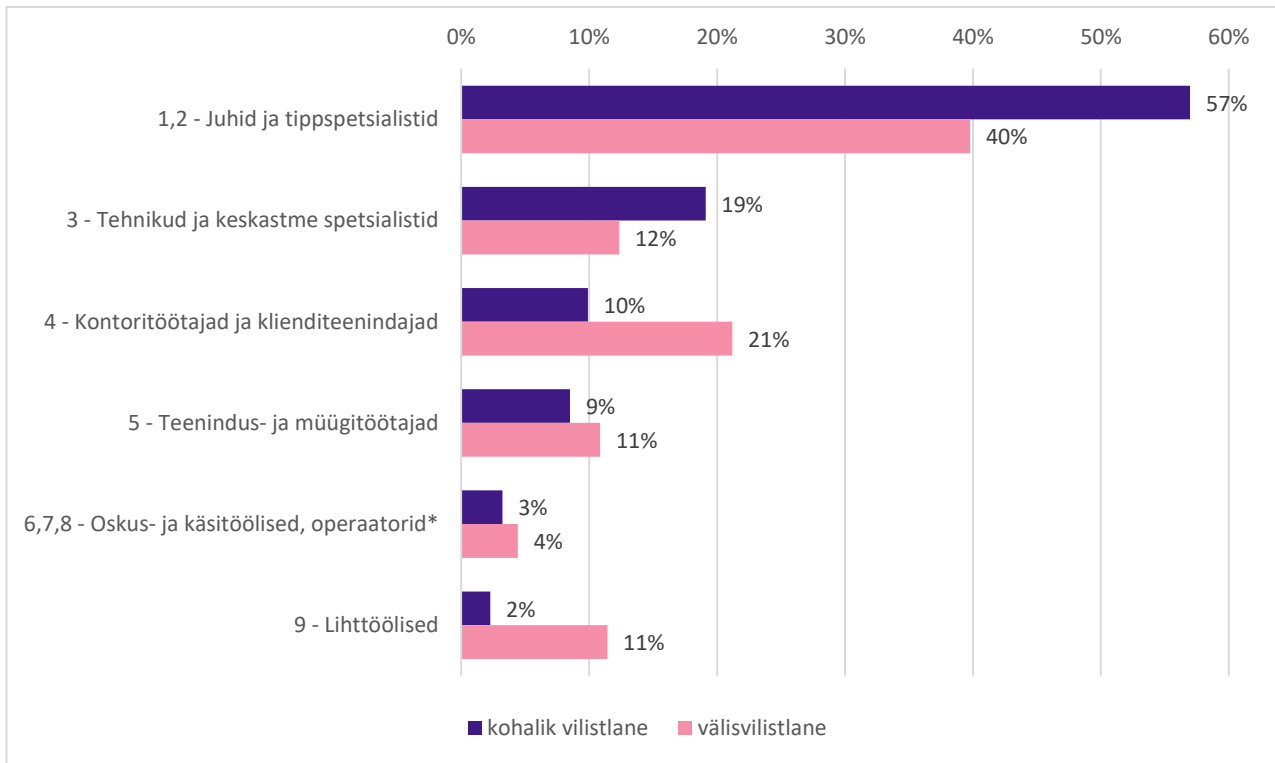
Osa erinevustest kohalike ja välisüliõpilaste ametikohtades tuleneb nende esindatusest erinevatel õppeastmetel. Doktorioõpe üliõpilastest töötab juhi või tippspetsialistina vastavalt 78% kohalikest ja 74% välisüliõpilastest (joonis 16). Madalamatel õppetasemetel on aga juhi- või tippspetsialisti positsiooni saavutamise lihtsam kohalikele üliõpilastele. Vahe välisüliõpilastega on seal kahekordne. Kui bakalaureuse- ja rakenduskõrgharidusõppes on veel küllaltki palju kohalikke üliõpilasi, kes töötavad teenindus- või lihttöölisena, siis magistriõppe ajal kohalikud üliõpilased nendel ametikohtadel praktiliselt enam ei töötagi.

Joonis 16. Töötavate üliõpilaste jaotus haridusastme ja ametigrupi järgi õppeaastal 2019/20. *Sisaldab ametigruppe oskustöötajad ja käsitöölised; seadme- ja masinaoperaatorid ja koostajad; põllumajanduse, metsanduse, jahinduse ja kalanduse oskustöötajad.

Vilistlased

Ameti info on töötamise registris täidetud 80%-l töötanud kohalikest vilistlastest ja 83%-l välisvilistlastest. 2019/20 õppeaastal töötas 57% eelmise õppeaasta kohalikest üliõpilastest vilistlastest juhi või tippspetsialistina (joonis 17). Välisüliõpilastest töötas juhi või tippspetsialistina 40%. 11% välisüliõpilastest vilistlaste töötamistest on registreeritud lihttöölise ametis. See protsent on väiksem kui õppijate puhul, kuid siiski suurem kohalike üliõpilaste omast.

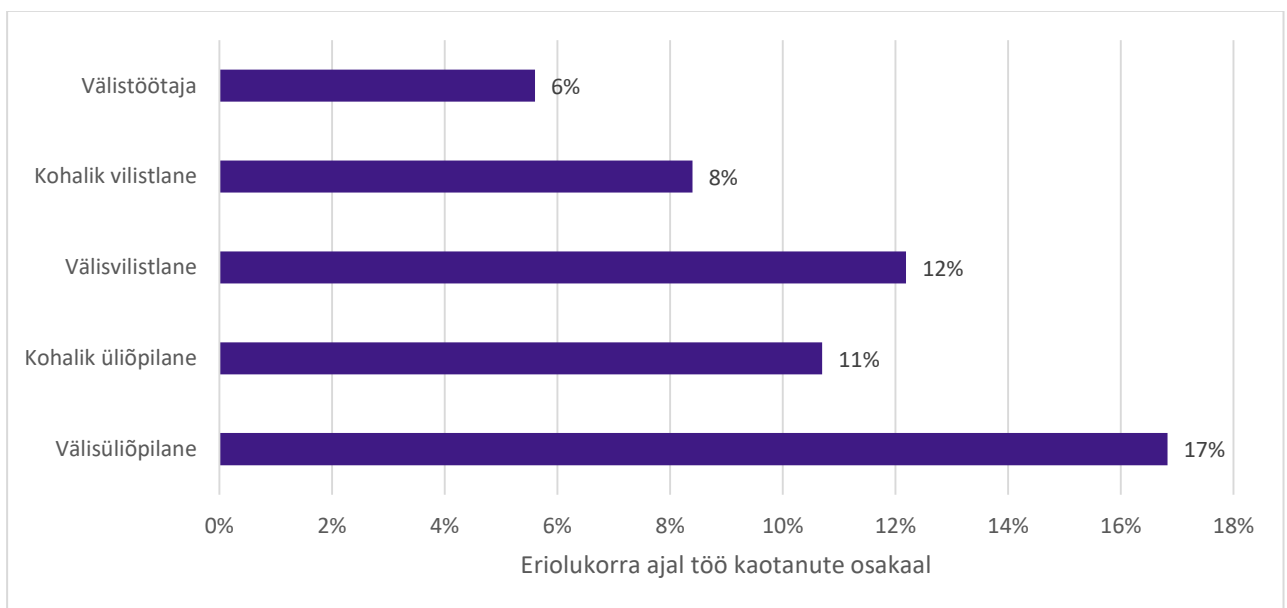
Joonis 17. Eelmise õppeaasta töötavate vilistlaste jaotus ametigrupi järgi õppeaastal 2019/20. *Sisaldab ametigruppe oskustöötajad ja käsitöölised; seadme- ja masinaoperaatorid ja koostajad; põllumajanduse, metsanduse, jahinduse ja kalanduse oskustöötajad.

Töötajad

Üldiselt välisvilistlastest on töötamise registris amet täidetud 90%-l. Nendest 34% töötab juhi või tippspetsialistina, 49% oskustöötaja või käsitöölisena erinevates sektorites. Juhtide ja tippspetsialistide osakaal on nende hulgas sarnane välisüliõpilaste ja välisvilistlastega. Oskustöötajaid on välisüliõpilaste seas oluliselt vähem kui tööloa alusel Eestisse saabunud välisvilistlaste seas.

TÖÖTAMINE ERIOLUKORRA AJAL

Vaadates üliõpilasi ja töötajaid, kes töötasid nii eriolukorra kehtestamise eel kui selle alguses selgus, et välisüliõpilased kaotasid eriolukorra ajal töö suurema tõenäosusega kui kohalikud üliõpilased (joonis 18). Eriolukorra eel ja selle ajal töötanud välisüliõpilastest kaotas eriolukorra ajal töö 17%, kohalike üliõpilaste hulgas oli töö kaotanute osakaal 11%. Seejuures tuleb märkida, et just noored olid ka üldiselt 2020. aasta kevadel tööturul nõrgemas olukorras. Töökohad kadusid tegevusaladelt, mis traditsiooniliselt on populaarsemad just noorte seas (majutus, meelelahutus jt). Ka eelmise õppeaasta välisüliõpilastest vilistlaste seas oli eriolukorra ajal töö kaotanuid rohkem kui kohalike vilistlaste seas, vastavalt 12% ja 8%. Kõige madalam oli töö kaotanute osakaal tööloaga välistöötajate seas (6%).

Joonis 18. Eriolukorra ajal töö kaotanute osakaal nende seas, kes seisuga 12. märts 2020 olid tööturul

KOKKUVÕTE

Analüüs Eesti Hariduse Infosüsteemi sisestatud välisüliõpilaste TÕR ja TSD kirjete kohta näitas, et

- 1) Pooled Eestis õppivad välisüliõpilased töötavad õpingute ajal, tavaüliõpilastest töötavad üle 80%.
- 2) Õppeaastal 2019/20 oli õpingute ajal töötavate välisüliõpilaste osakaal veidi väiksem kui aasta varem.
- 3) Kui kohalike üliõpilaste puhul töötavad õpingute kõrvalt naised pisut rohkem kui mehed, siis välisüliõpilaste puhul on suund vastupidine. 2019/20 õppeaastal töötas 56% meessoost välisüliõpilastest ja 42% naissoost välisüliõpilastest. Ka lõpetamise järel jäävad naissoost välisüliõpilased Eestisse tööle väiksema tõenäosusega kui meessoost välisüliõpilased.
- 4) Töötavate välisüliõpilaste osakaal on kõige väiksem integreeritud õppe üliõpilaste seas. Nendest töötavad õpingute ajal vaid üksikud, samal ajal kui Eesti integreeritud õppe üliõpilastest töötab 80%. Põhjuseks on siin ilmselt asjaolu, et märkimisväärne osa integreeritud õppe välisüliõpilastest on Soome päritolu. Ülejäänud õppeastmetega võrreldes töötavad vähem ka bakalaureuseõppe välisüliõpilased.
- 5) Õpingute lõpetamisele järgneval õppeaastal töötas Eestis 57% magistriõppe ja 49% doktoriõppe 2018/19 õppeaastal lõpetanud välisüliõpilastest.
- 6) Vähem töötavad õpingute ajal Tartus asuvate koolide välisüliõpilased.
- 7) Pärast õpinguid jäävad Eestisse tööle kõige väiksema tõenäosusega Eesti Maaülikooli, EKA ja EMTA ning kõige suurema tõenäosusega EBS ja Mainori ettevõtluskõrgkooli välisüliõpilastest vilistlased.
- 8) Suurema tõenäosusega töötavad õpingute kõrvalt välisüliõpilased, kes õpivad IKT või tehnika, tootmise ja ehituse valdkonnas, samuti ärimise, halduse ja õiguse välisüliõpilased. IKT välisüliõpilastest töötas õpingute kõrvalt õppeaastal 2019/20 umbes kaks kolmandikku.
- 9) IKT ning tehnika, tootmise ja ehituse valdkondade vilistlased jäävad ka teistest sagedamini lõpetamise järel Eestisse tööle. Ilmselt soodustab seda nende valdkondade lõpetajatele sobilike rahvusvahelise töökeskkonnaga ettevõtete rohkus.
- 10) Väiksema tõenäosusega töötavad õpingute kõrvalt põllumajanduse ning tervise ja heaolu valdkonna välisüliõpilased.
- 11) Suurema tõenäosusega töötavad õpingute kõrvalt Aafrika ja Aasia regioonidest pärit välisüliõpilased. Aafrika riikidest pärit vilistlastest 81% jääb ka pärast õpingute lõpetamist Eestisse tööle.
- 12) Kõige vähem töötavad Põhja-Euroopa regioonist, eelkõige Soomest pärit välisüliõpilased.
- 13) Populaarsemad (ettevõtete) tegevusalad, kus välisüliõpilased töötavad, olid õppeaastal 2019/20 „Info ja side“, „Majutus ja toitlustus“ ning „Haridus“.
- 14) Välisüliõpilased töötavad kohalike üliõpilastega võrreldes sagedamini välisomanike ettevõtetes.
- 15) 2020. aasta kevadel kehtinud eriolukorra ajal kaotasid välisüliõpilased töö suurema tõenäosusega kui kohalikud üliõpilased.

- 16) 2019/20 õppeaastal tegid Eesti tööandjad välisüliõpilastele töötamise eest väljamakseid 20,9 miljoni euro ulatuses.
- 17) 2019/20 õppeaasta jooksul maksid välisüliõpilased Eestis tulumaksu 3,1 miljonit ja sotsiaalmaksu 7 miljonit eurot.
- 18) Kõige rohkem panustasid välisüliõpilased info ja side tegevusalaga ettevõttesse (makstud tulumaksu summa aastal 2019/20 oli 1,03 miljonit ja sotsiaalmaksu summa 2,02 miljonit eurot).
- 19) 2018/19 õppeaastal Eestis lõpetanud välisüliõpilastest vilistlastele tegid Eesti tööandjad siin töötamise eest õppeaastal 2019/20 väljamakseid 7,3 miljoni euro ulatuses.
- 20) 2018/19 õppeaasta lõpetajad välisüliõpilased maksid Eestis 2019/20 õppeaastal tulumaksu 1,2 miljonit ning sotsiaalmaksu 2,4 miljonit eurot.
- 21) Välisvilistlased panustasid kõige rohkem info ja side tegevusalade ettevõttesse, millele järgnesid töötlev tööstus ning finants- ja kindlustustegevus.